

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

VÄSTMANLANDS LÄNS MUSEUM

INNEHÅLL

4 Inledning

4 Västmanlands läns museum länkar samman människor med historien för att ge dem perspektiv på livet här och nu

6 Utveckla och stärka Karlsgatan 2 som möterplats och kulturscen för konst och kulturarv för länet och staden tillsammans med Västerås konstmuseum

- 7 Besökare
- 7 Utställningar
- 12 Museipedagogiken
- 14 Offentliga visningar och andra publika arrangemang
- 16 Arkiv och Bibliotek
- 18 Samlingar

24 Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga

25 Pedagogiskt utvecklingsarbete

27 Utveckla samarbete, nätverk och ökad dialog med länets kulturinstitutioner, museer och andra verksamheter inom musei- och kulturarvsområdet

- 28 Regionalt barn- och ungdokumentnätverk
- 28 Interregionala samarbeten Projekt Ohtsedidh – samiska spår i Mellansverige
- 28 Mälardalens universitet
- 29 Västerås konstmuseum och Kulturutveckling Region Västmanland
- 29 Övriga samarbeten
- 29 Projekt WestmannaArvets oregistrerade osteologiska fyndmaterial (WOOF)
- 30 Kulturmiljövården, länsstyrelsen och länets kommuner
- 30 Nätverket för byggnadsvård, BARK, BRUK 2.0 och Regionala samverkansgruppen för kyrkoantikvariska frågor
- 31 Nätverk Arkiv, museum och bibliotek (ABM)
- 31 Ekomuseum Bergslagen
- 31 Landsantikvarieföreningen och projektet Sveriges största museum
- 31 Kulturchefs-nätverket
- 31 Hembygdsförbundets arbetsutskott och styrelse och Samrådsgruppen för Västmanlands läns museum
- 31 Arkeologin i länet
- 31 Spaning och bokproduktion
- 32 Studiebesök och utbildningar
- 33 Nätverkande och rådgivning inom utställningsområdet
- 33 Nätverkande inom området för föremålssamlingar
- 33 Västmanlands teater
- 33 Kultur-IT i Norge

34 Utforska och utveckla hur regionens kulturarv och Västmanlands läns museum kan vara en central aktör för den demokratiska dialogen i regionen

- 35 Demokratiarbete och utställningar
- 35 Älskade Västmanland och tema identitet
- 36 Ljudvandringssappen om Skitviken - en rosig lustgård full av liv
- 36 Kulturmiljövården
- 36 Föremålssamlingarna förfrågningar/ besök

38 Utveckla en strategi och en handlingsplan för hållbar och effektiv digitalisering av verksamheten vid Västmanlands läns museum

- 39 Handlingsplan för hållbar och effektiv digitalisering
- 39 Digitala och sociala medier
- 40 K-samsök
- 40 Nytt bokningssystem
- 40 Kulturmiljövården
- 41 Digitalisering av samlingar i arkiven
- 42 Kartläggning och test av processer, framtagande av rutiner och instruktioner
- 42 Digitalisering Föremålssamlingar
- 42 Digitalisering Visual Arkiv

43 Fortsätta att utveckla kulturmiljövårdsarbetet i länets kommuner i samverkansprojekt med länsstyrelsen och respektive kommun

- 44 Nya kulturmiljöprogram i Västerås, Skinnskatteberg, Sala, Hallstahammar och Norberg kommuner
- 44 I projekt med länsstyrelsen för att samla in och förmedla ut kunskap om modernismens kulturarv i länet

45 Ta fram en gemensam kulturarvsstrategi tillsammans med länsstyrelsen och länets regionala kulturarvsaktörer

46 Utveckla kulturarvvastmanland.se Kulturarvsportalen för Västmanland, genom ett ökat nätverksarbete mellan regionen, kommunerna, hembygdsrörelsen och andra aktörer

47 Administration och Service

- 47 Administration
- 47 Fastighetsskötsel och museiteknik
- 47 Kommunikation

49 Personal och ekonomi 2022

Västmanlands läns museum länkar samman människor med historien för att ge dem perspektiv på livet här och nu

Västmanlands läns museum drivs av Region Västmanland och är ett kulturhistoriskt museum för hela länet. Alla som jobbar på museet arbetar utifrån visionen att Västmanlands läns museum länkar samman människor med historien för att ge dem perspektiv på livet här och nu. Museets långsiktiga fokus på kulturhistoria, reflektion och relationer till människor bidrar till att uppfylla Region Västmanlands övergripande vision Livskraft för framtiden.

Västmanlands läns museums uppdrag är att förvärva, bevara, undersöka, förmedla och ställa ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld. Museet ska vara öppet för allmänheten. Västmanlands läns museum ska också, utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv, bidra till samhället och en hållbar samhällsutveckling samt främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Utgångspunkten för länsmuseumets kulturmiljöarbete är de nationella kulturmiljömålen. Museet bidrar i kulturmiljöarbetet till ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. Museet har utvecklat människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön bland annat genom rådgivningar och arvsfondsprojektet Mitt slott Ditt Slott under 2022.

Jag skulle vilja komma tillbaka till ordet "länka" i museets vision. Det är ett litet ord men nog så viktigt. Vad betyder det egentligen att länka samman människor med historien? Länka betyder också sammanfoga, förena, och förbinda. Jag tänker att det är det museet gör på flera olika sätt. Samlingarnas och arkivets alla föremål och berättelser förbinder dåtidens människor med nutidens och framtidens. Utställningarna, visningarna och museets program förenar olika generationer i samtal. Kulturmiljöarbetet binder samman människor och kulturmiljöer i en kedja genom tiden med hjälp av bevarande och utveckling av kulturmiljöer.

Hur kan vi förstå sammanbindandet som museet håller på med? Ett samhälle som är djupt präglad av modernismens framtidsacceleration, med ett ökande antal valmöjligheter, blir ett samhälle där hjulen snurrar allt fortare. Vi lever i ett samhälle med en teknisk accelerationen, uppsnabbade sociala förändringar och ett ökande livstempo. I ett sånt samhälle blir museet som plats och människorna i organisationen allt viktigare. För att låna ett resonemang av sociologen Hartmut Rosa från 2016 så beskriver han att ett varaktigt gott liv är beroende av "stabla resonansaxlar". Resonansaxlar kallar Rosa de praktiker och institutioner som gör upplevelsen av något han kallar resonans

Länsmuseichef Jennie Schaeffer. Foto Lasse Fredriksson

möjlig. Resonansaxlar kan vara familj, vänner, föremål som betyder något för oss eller naturen, konsten och religionen. Att uppleva resonans är det som gör livet värt att leva, menar Rosa. En resonansrelation förbinder två parter med varandra i dialog. Det kan handla om relationer mellan människor men också om relationen som vi har till en kulturmiljö, eller en social miljö eller saker i vardagen som på olika sätt fångar vår uppmärksamhet. På ett museum kan vi uppleva att någon eller något talar till oss på något sätt. Rosa menar att vi inte kan tvinga fram vårt eget anrop eller ett svar i den här dialogen utan resonans är något som händer oss i vår vardag. Finns tillräckligt med resonans i våra liv så framstår livet som värt att leva, men råder brist på resonans så upplever vi ensamhet och avskurenhet.

När jag tittar tillbaka på 2022 är jag stolt över att museets olika verksamheter på olika sätt bidrar till att museet blir en plats där människor kan erfara resonans, en plats både fysiskt och digitalt som ger en djupare förståelse för vilka vi är, varifrån vi kommer och vilken värld vi tillsammans skapar. Under 2022 har museet åter kunnat träffa publiken i det fysiska mötet och vi har fördubblat besöksiffrorna till länsmuseumets utställningar i jämförelse med 2021. Vi hade nästan 300 publika aktiviteter och runt hälften av de som deltog var barn! Genom att förstå världen ur olika perspektiv ger museets verksamheter möjligheten att skapa dialog, möten och upplevelser.

*Västerås den 27 januari 2023
Jennie Schaeffer, fil.dr. Länsmuseichef*

Utveckla och stärka Karlsgatan 2 som mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv för länet och staden tillsammans med Västerås konstmuseum

Verksamhetsberättelsen utgår utifrån Västmanlands läns museums prioriterade fokusområden i den Regionala kulturplanen år 2019-2022. Ett område har varit att utveckla och stärka Karlsgatan 2 som mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv för länet och staden tillsammans med Västerås Konstmuseum.

Västmanlands läns museum och Västerås konstmuseum, två museer i ett hus, utgör en kulturscen för staden och regionen. I huset finns även Region Västmanlands enhet Kulturutveckling som under 2022 också har bidragit till Karlsgatan 2:s verksamhet. Driften av Karlsgatan 2 sker i gemensamma möten mellan representanter för huvudmännen Västerås stad och Region Västmanland. Museernas arbete med kommunikation, butiksutveckling och programverksamhet samordnas via en program- och kommunikationsgrupp. Läns museets utställningar, arkiv och bibliotek, kommunikation online, alla museets programpunkter och samarbeten har utvecklat och stärkt Karlsgatan 2 som mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv.

Besökare

Totalt 74 869 personer besökte läns museets utställningslokaler under 2022. 208 071 personer besökte entrétorget i museihuset där kafé, butik och konferens/programlokaler finns.

Västmanlands läns museum har under året fortsatt sitt arbete med sin närvaro i digitala och sociala kanaler. Museets webbplats hade 40 025 unika besök och webbplatsen Kulturarv Västmanland hade 23 173 unika besökare. På digitalt museum har museet haft 104 605 unika besökare.

Museet har fokuserat aktiviteten i sociala medier till Facebook, Instagram och YouTube. De digitala besöken i form av följare på museets sociala medier har ökat stadigt under året.

Enligt museets plan för utveckling och underhåll av basutställningarna ska de aldrig bli statiska eller upplevas gamla och trasiga. Det innebär att museet förnyar delar av basutställningarna på olika sätt med t ex nya föremål, ny rekvisita eller kläder, nya texter, nya interaktiva moment eller ny teknik. Under 2022 har museet gjort 26 tillägg och ändringar.

Under 2022 har arbetet med att göra entrén till Västmanlands läns museum mer informativ och välkomnande fortsatt. Nu möts besökarna av västmanländska naturbilder och arkivfilm som ger en introduktion till museets fem basutställningar. Till arbetet hör också skyltning inne i utställningarna som kommer att underlätta för besökarna att hitta i museet 2023.

Utställningar

Basutställningarna

Uppbyggnaden av nya basutställningar i utvidgade lokaler inleddes 2014. Efter den första delen *Forntidens folk och fä* kunde nästa del *Medeltidens makt och människor* öppnas under 2015. Under 2016 slutfördes det stora basutställningsprojektet med öppningen av utställningarna *Nya tidens ordning och reda 1500 - 1700-tal* och *Modärna tider 1800 - 2000-tal*. 2018 invigdes den femte basutställningen *Människor och motorer – berättelsen om Mimer*, som handlar om Karlsgatan 2 – husets och kvarterets historia.

När då var nu - nya tidens ordning och reda.
Foto Lasse Fredriksson.

Under året har också ett byte i en stor monter i medeltidsutställningen skett. Ett inlån av en medeltida korkåpa har bytts ut mot en kopia av en medeltida stenrelief föreställande Dominicanus som suttit i Dominikanerklostret och senare på hospitalskyrkan.

Montering av kopian av stenreliefen i den stora montern i utställningen Medeltidens makt och människor. Foto Västmanlands läns museum.

Utställningsverksamheten har, tillsammans med museitekniker och föremålsantikvarier, gjort fortsatt översyn av och skapat rutiner för att öka säkerhet och kontroll för de montrar och föremål som visas i basutställningarna.

Förutom dessa större förändringar har museet också gjort många små justeringar och förbättringar. Till exempel en ny hamnplats i utställningen Modärna tider och en modell av en bronsgjutare. Museet har också förnyat 3D-fotograferingen av alla basutställningar. På museets hemsida kan besökaren göra ett virtuellt besök i utställningarna för att få en uppfattning om vad som finns och hur det ser ut. I utställningen *Människor och motorer – berättelsen om Mimer* finns nu översättningar av texterna på finska.

Museets fem basutställningar är fortsatt väldigt uppskattade och välbesökta, besökarantalet har fördubblats sedan 2021. Att utställningarna är ett populärt besöksmål, inte minst för barnfamiljer, har krävt ett kontinuerligt underhållsarbete under 2022 för att hålla dem hela, fräscha och användbara, något som museet prioriterat. Det är en utmaning att få befintliga kommunikatörs- och tekniker resurser att räckta till för underhåll och produktion. Medarbetare i Besöksservice på museet har bidragit till daglig skötsel av utställningarna. Även antikvarierna inom publika verksamheten har bidragit till städning och underhåll samt utveckling av basutställningarna.

Kraftverket

I september 2020 öppnade museet Kraftverket – ett kulturhistoriskt Makerspace. Under 2022 har museet fortsatt att testa och utforska rummet tillsammans med besökare och personal. Ett antal aktiviteter har erbjudits besökarna som de fått göra på egen hand. Aktiviteterna har varit kopplade till museets tillfälliga utställningar. Varje månad har besökare erbjudits en ny aktivitet i Kraftverkets verkstad. Eftersom museet arbetat med temat demokrati under 2022, har aktiviteterna till exempel handlat om att måla en demokratihjälte eller tycka till om vad demokrati är.

Under sport- och höstlov har museet erbjudit besökarna att prova på det forntida spelet Hnefatafl

Här hänger några av besökarnas ritade demokratihjältar. Foto Västmanlands läns museum.

och under Kulturnatten bjöds besökarna på författarbesök med fokus på berättelser från Bergslagen. En strategigrupp har under året arbetat med att utvärdera rummet och projektet och att ta fram förslag för förändringar och utveckling av rummet.

Projektet Kostymstudion startade i Kraftverket i slutet av 2021 och pågick under hela 2022. Bland annat anställdes en projektledare med hjälp av extern finansiering. Kostymstudion har varit en workshopserie där ungdomar mellan 12-19 år som älskar att sy och designa och gillar lajv eller cosplay har fått möjlighet att testa och skapa sin egen karaktär, från idé till dräkt. Inspirationen till dräkterna har de hämtat från någon av museets utställningar, men därefter har enbart fantasin satt gränserna. Under 2022 har Kostymstudion tagit emot tre grupper med fem till åtta deltagare per grupp.

Tillfälliga utställningar

Samarbeten och delaktighet i utställningar är en viktig del av hur museet vill arbeta med utställningar och är ett led i museets mål om delaktighet, samverkan och demokrati.

Under året har totalt sju tillfälliga utställningar, av olika storlek och omfattning, visats på museet eller på annan plats i länet: två små utställningar med slutresultatet från projektgrupperna i Kostymstudion visades i juni samt december i Kraftverket. Museets tema demokrati, som påbörjades hösten 2021, fortsatte med flera utställningar under 2022.

Utställningen Ohtsedidh, som är resultatet av ett stort länsövergripande projekt om samer, har även under 2022 visats på flera platser i länet.

Några av kostymerna som deltagarna tagit fram i projektet Kostymstudion visades upp i Kraftverket. Foto Västmanlands läns museum.

Museets mångåriga samarbete med MDU har resulterat i att museet visat deras tillägg i basutställningarna under våren 2022. Läs mer om samarbetet under rubriken **Utveckla samarbete, nätverk och ökad dialog med länets kulturinstitutioner, museer och andra verksamheter inom musei- och kulturarvsområdet.**

Utställningar med tema demokrati

Folkrörelser, rösträtt och kamp – om demokratin i Sverige var museets egenproducerade stora tillägg till utställningen *Fira demokratin*, som kom från Sveriges Riksdag. För hundra år sedan, år 1921, beslutade Sveriges riksdag att införa allmän och lika rösträtt. Utställningen berättade om kampen för rösträtt i Västmanland. Alltifrån folkrörelserna till flera av de tidiga rösträttskamparna. En av de fem första kvinnorna i riksdagen kom från Köping. Begränsningar som funnits i rösträtten under 1900-talet togs

Folkrörelser, rösträtt och kamp. Foto Västmanlands läns museum.

undan för undan bort. Den sista begränsningen försvann år 1989 och sedan dess har alla svenska medborgare som är över 18 år rätt att rösta. Utställningen visades i en första form 28/8 – 14/11 2021 och kompletterades sedan från och med 16/11. Utställningen stod till och med 21/8 2022.

Yttrandefrihetens gränser. Foto Västmanlands läns museum.

Yttrandefrihetens gränser

22 jan – 29 maj

Det kallas för yttrandefrihet. Du tar den för given. Demokrati bygger på fria röster, samtal och förmågan att lyssna även till det du inte gillar. När vi är fria att säga vad vi vill är det lätt att ta det för givet. Men yttrandefriheten är inte skriven i sten. Vad händer om samtalen tystnar?

Yttrandefrihetens gränser är en utställning om vikten av att olika röster kommer till tals, men också om svårigheter som kan uppstå. Syftet med utställningen var att bjuda in besökarna till dialogen kring yttrandefrihetens gränser. Utställningen vände sig till elever i årskurs 7-9, gymnasiet och till en intresserad allmänhet. Utställningen är producerad av Forum för levande historia.

Demokrati pågår

17 sept 2022 – 12 feb 2023

Utställningen Demokrati pågår erbjuder en bred introduktion till demokrati som begrepp och levnadssätt. Besökaren fick också följa demokratins utveckling i Sverige och ta del av personliga öden och berättelser under resans gång.

För demokratiska beslut krävs samtal, men hur blir ett samtal egentligen demokratiskt?

Till utställningen erbjöd museet en pedagogisk workshop, utvecklad för skolans årskurs fyra till sex. Demokrati pågår är anpassad för barn i åldrarna nio till tolv år. Utställningen är producerad av Forum för levande historia.

Utställning i länsövergripande samarbete

Ohtsedidh – samiska kulturyttringar i

Mellansverige visades på Norbergs bibliotek 13/1-13/2, i Hallstahammars kulturhus 15/2-18/4, Arboga Stadsbibliotek 20/4-12/5, Västerås Stadsbibliotek 14/5-12/6 samt Tärna Bygdegård 18/10-6/11.

Övriga utställningar

Industrikväden

22 juni – 20 november

Under ett halvår visades utställningen Industrikväden i museets stora utställningslokal Traversen. Industrikväden bjöd besökarna på en annorlunda upplevelse. Det var ett musikaliskt rum skapat och producerat av musikern, kompositören och västeråsaren Torbjörn Grass. Rummet styrdes av elektroniska impulser som i sin tur spelade på diverse föremål som exempelvis trälådor och metallskrot. Torbjörn Grass hade komponerat ett stycke på 17 minuter som spelades av de 26 olika instrumenten som var utplacerade i rummet.

Traversen och Karlsgatan var en gång ASEAs gamla Mimerverkstad. Musiken i rummet kunde minna om en tid när huset användes för att tillverka elektriska apparater och motorer. Vanligen visar museet utställningar som mer tydligt handlar om vår kulturhistoria. Här låg fokus på istället upplevelsen och den egna tolkningen.

Med den här utställningen ville länsmuseum inkludera ett mer konstnärligt uttryck, som hade sin utgångspunkt i kulturhistoria. Torbjörn Grass har länge intresserat sig för vårt västmanländska kulturarv och gärna skapat musik inspirerat av historien. Utställningen bjöd på ett annorlunda

sätt att reflektera kring vår historia. Museets gästböcker visar att utställningen lockat folk i alla åldrar och att besökarna hade många åsikter och tankar, både positiva och negativa, kring *Industrikväden*. Utställningen väckte känslor och reflektion, helt i linje med utställningens intentioner.

1-2. Industrikväden. Foto Västmanlands läns museum

Museipedagogiken

Under 2022 har skolor bokat in sig för visningar i det digitala bokningssystemet som är integrerat på länsmuseets webbsida. Museets pedagoger har fyllt på med bokningsbara tider som skolorna har kunnat boka in sig på. Förutom visningar av våra basutställningar har skolor kunnat boka in sig för visningar av de tillfälliga utställningarna *Yttrandefrihetens gränser* och *Demokrati pågår*. Under 2022 har pedagogerna på länsmuseet genomfört 101 pedagogiska program för skolor inklusive de 18 pedagogiska program som genomfördes inom projektet *Kulturarvsberättarna*. Genom de olika pedagogiska programmen har länsmuseet träffat elever från sju av länets tio kommuner (Kungsör, Surahammar, Sala, Hallstahammar, Arboga, Västerås och Fagersta), även om en större del har varit elever från skolor i Västerås kommun. De deltagande skolorna har kommit från grundskolan (F-9), särskolan, gymnasieskolan samt vuxengrupper från SFI. Totalt har 2 228 elever och lärare deltagit i de pedagogiska programmen, varav 1 967 var barn.

Även andra grupper än skolor har besökt länsmuseet för visning av museets utställningar. Detta har under året skett vid 15 tillfällen. Det har varit grupper från företag, andra museer, föreningar och bussresor.

Länsmuseet har fem pedagogiska studielådor som skolor i länet har möjlighet att låna kostnadsfritt. Lådorna kan skolor boka genom det digitala bokningssystemet. Teman på studielådorna är sten- och bronsålder (två stycken), järnålder (två stycken), Samer och Båtsmanskistan (Vasaskeppet). Två av dem har varit utstationerade på Köpings museum under året för att förbättra spridningen av lådorna. Under året har de olika studielådorna bokats under 26 veckor. I Köping har studielådorna visats för skolor vid 36 tillfällen. Ett arbete med ytterligare låda om medeltid är under utveckling. Under året har gjorts inköp och en struktur för innehåll.

Studielådan Samer. Foto Västmanlands läns museum.

Under 2022 påbörjades det praktiska arbetet med att framställa två digitala lektioner till *sverigeshistoria.se*. Arbetet med att färdigställa och publicera lektionerna fortsätter under 2023.

Inför sommaren stöttade pedagogerna enheten Kulturservice med förberedelser och introduktion av de feriearbetande ungdomarna som anställdes genom Regionen. Historiska underlag togs fram, inköp av material gjordes, informationsskyltar tillverkades och workshoppar genomfördes för ungdomarna, bland annat för att lära ut tekniker i ulltovning och hur en arkeologiskola kan läggas upp. En hantverkare anlätades för att lära både sommarjobbare och museets personal att arbeta med luffarslöjd.

Eftersom coronarestriktionerna nyligen hade släppts så erbjöd museet inga extra sportlovsaktiviteter utöver våra utställningar. Under höstlovet hade pedagogerna drop-in i Pedagogen under tre hela dagar där barnen tillverkade fingerdockor.

I samarbete med Västerås konstmuseum genomfördes sju demensvisningar på Karlsgatan.

Fyra syntolkade visningar genomfördes under året, två i samarbete med Svenska kyrkan och två i samarbete med Västerås konstmuseum, varav en var en stadsvandring.

När alla pandemirestriktioner släppts har det funnits en önskan om föredrag utanför museet. Två föredrag som handlade om Sjukdomsbot, samt tio Fruntimmersfikor på andra platser har genomförts. Vid ett tillfälle berättade en av pedagogerna om bostadsområdet Hammarby på Hammarby bibliotek. Detta ledde dels till en visning i utställningen *Människor och motorer – berättelsen om Mimer* för en grupp italienska besökare, att museet fick in en berättelse om italiensk arbetskraftsinvandring dels till en artikel till magasinet *Spaning* 2023. Bildspelet som togs fram till visningen på Hammarby bibliotek visades sedan under våren i ett av bibliotekets fönster.

KulturARvsberättarna - barn och unga forskar! är ett projekt som drivs av Region Västmanland och startade under 2021. Projektets intentioner är att skapa en pedagogisk modell för barn och unga att forska om sitt närområde i samarbete med kulturaktörer i länet. Syftet är att barn och ungas egna berättelser ska synliggöras och publiceras digitalt på webbsidan *Kulturarv Västmanland*. En pedagog från länsmuseet ingår i projektet och har under året åkt ut till tre olika skolor i länet - Ladubacksskolan i Arboga, Ransta skola och Lärkbacksskolan i Sala. Totalt träffade pedagogen sex klasser i årskurs fem och sex. Eftersom varje klass fick tre besök, träffade pedagogen klasserna vid totalt 18 tillfällen. Träffarna syftade sedan till att eleverna skulle bidra med eget material till webbsidan. Metoden utvecklades med dessa besök och resultatet var lärorikt. Ladubacksskolans 39 berättelser publicerades till sommaren. Av eleverna i de tre deltagande klasserna i Ransta valde fem av dem att skicka in och dela sin berättelse. Eleverna i Lärkbacksskolan arbetar fortfarande med sitt material och kommer att publicera sitt arbete under våren 2023. Efter vårens träffar med eleverna i Arboga genomfördes

en utvärdering med både elever och ansvarig lärare och resultatet från dessa användes för att justera arbetsmetoden för hösten samt att ta fram ett arbetsmaterial som de kommande deltagande skolorna kunde ha stöd av i sitt arbete med att forska i sin närmiljö och att skriva sin berättelse. Resultat av utvärderingarna för höstens arbete kommer att sammanställas under våren 2023. Under året 2023 är intentionen att höja målgruppen från årskurserna fem och sex till årskurserna sex, sju och åtta.

Ett nytt tillskott i museets visningsverksamhet var KulTurtåget. Under Kulturnatten genomfördes flera konst- och kulturhistoriska tågvisningar i samarbete med Västerås konstmuseum. Under julmarknaden genomfördes flera tågvisningar på temat jul. Underlag till visningarna togs fram av en pedagog som också genomförde visningarna.

KulTurtåget inför en första provtur. Foto Västmanlands läns museum.

Offentliga visningar och andra publika arrangemang

Museets programverksamhet 2022 har varit enormt innehållsrik och rekord har slagits i antalet genomförda aktiviteter – 294 stycken med totalt 14 684 deltagare varav 47 procent barn och unga under 18 år. Året inleddes med uppmärksammandet av Förintelsens minnesdag genom judisk musik med bandet Anachnu och teaterföreställningen Jag, mamma och Förintelsen. Under våren hade flera programinslag temat demokrati och yttrandefrihet där till exempel VLTs politiska redaktör höll föredrag och ett författarsamtal med västeråspoeten Tsegay Mehari, som suttit fängslad i Eritrea, genomfördes i samarbete med Region Västmanlands enhet Kulturutveckling. Flera av vårens barnlördagar hade också demokratitema. I samarbete med Västerås konstmuseum och Wikimedia Sverige genomfördes på Kvinnodagen den åttonde mars en skrivarstuga för att överbrygga gapet mellan antalet artiklar om män respektive kvinnor på Wikipedia. I början av hösten anordnade Folkbildningsförbundet en mäsas på temat demokrati på Karlsgatan 2.

Museet har deltagit i de av Riksantikvarieämbetet anordnade temadagarna *Arkeologidagen* och *Kulturarvstagarna*. Under den senare presenterades projektet *Ängsöboken* med fina föreläsningar och samtal med bokens författare. Ett samarbete inleddes också med Folkuniversitetet på temat Män där två föreläsningar erbjöds allmänheten. Under Scenkonstbiennalen i Västerås i juni förlades 20 dansföreställningar till museibyggnaden.

Förutom 15 barnlördagar, där barn har fått skapa fritt på olika teman tillsammans med vuxen, har vi under året kunnat erbjuda en uppsjö aktiviteter för barn. Det har varit lovaktiviteter, guidade tågturer, konserter, visningar, en riddardag med mera. De sommarjobbade ungdomarna bidrog stort till att det fanns mycket att göra på museet under sommarlovet. Under höstlovet arrangerade läns museet tre fullbokade ficklampsvandringar på museet för barn mellan 6-12 år under rubriken

Museet i mörker. Visningarna hölls kvällstid inne på museet. Utställningar släcktes ner och alla deltagande barn fick låna varsin ficklampa. Tillsammans med museipedagoger letade barnen upp kusliga och spännande föremål i utställningarna. Barnen stötte också på utklädda karaktärer som skogsrået eller smeden Jack som båda gestaltades av läns museets personal.

Skogsrået och smeden Jack. Foto Västmanlands läns museum.

Den av enheten Kulturservice skapade *Filurjakten*, där barn fick lösa olika klurigheter i museet under hela året, har lockat mängder med nya besökare som återkommit flera gånger.

Fruntimmersfika, föreläsningar om kvinnor i länet kombinerade med kafferep, har fortsatt en gång i månaden vår och höst och i stort sett alltid varit fullbokade. Fruntimmersfika turnerar också till olika mötesplatser. En av våra museipedagoger höll föredrag om den italienska invandringen till Västerås och fick då mycket värdefulla kontakter som lett till flera aktiviteter. Den mycket populära och årligen återkommande heldagen *Arkeologi i länet* tillsammans med länsstyrelsen drog en stor publik i oktober. En ännu större publik drog ett föredrag om runstenar som museet arrangerade tillsammans med Badelunda hembygdsförening och Arkeologigruppen inom hembygdsrörelsen.

Stadsvandringarna har varit populära och flera har genomförts i samarbete med Västerås konstmuseum, varav några syntolkade. En av våra bebyggelseantikvarier ledde i samarbete med Västerås stadsantikvarie visningar om modernismen i Västerås innerstad och en vandring på Hammarby under *Arkitekturdagarna*. Under *Pridefestivalen* genomförde feriearbetande ungdomar stadsvandringar med HBTQ+-tema. Tillsammans med domkyrkans pedagog har visningar genomförts där, varav en syntolkad. I maj ledde en av bebyggelseantikvarierna en guidad cykeltur om modernismen i Arboga.

I utställningen *Industrikväden* har ett flertal aktiviteter ägt rum, bland annat föreställningar där Torbjörn Grass skapelser och en saxofonist och dansare möttes. De drog stor publik under *Västerås Kulturnatt* som för övrigt var mycket välbesökt och där vi hade ett brett programutbud för både stora och små. Året avslutades med boksläpp av vår och Västmanlands hembygdsförbunds årsbok för 2023: *Samiska spår*, julmarknad i dagarna två samt vikingatida strategispel på jullovet.

Med lärdomar från pandemin har vi haft ett digitalt föredrag även i år och tanken har varit att streama flertalet föredrag för ökad spridning i länet och landet, men tyvärr har tekniska problem i Hörsalen på Karlsgatan 2 gjort detta omöjligt.

Fyra programpunkter för vuxna har genomförts i andra kommuner i länet: Ett publikt samtal om Delins foto i Norberg i samarbete med Region Västmanlands enhet Kulturutveckling, den tidigare nämnda cykelguidningen i Arboga, film och presentation av WOOF-projektet i Kolbäck samt ett föredrag i Virsbo kapell. Dessutom har museichefen presenterat resultatet av projektet *Koldioxidteater* på en internationell museikonferens i Prag.

Möte i drömlandskap. Foto Jonas Bilberg.

Arkiv och Bibliotek

Verksamheten har under året efter pandemin kunnat ha öppet för externa besökare enligt ordinarie öppettider.

Antalet förfrågningar både från personal och allmänheten har legat på ungefär samma nivå som 2019, med en tydlig ökning i jämförelse med 2021. Till stor del beror det på att arkivet har varit öppet för besök under hela året. Till arkivet har det kommit 146 besökare som arkivet vid 122 tillfällen har hjälpt genom att plocka fram arkivhandlingar eller böcker så att de har fått svar på sina frågor. Från allmänheten har arkivet fått 266 frågor via e-post eller telefon där arkivets medarbetare letat fram specifika uppgifter, eller berättat vad museet har för material som kan besvara frågan. År 2022 har majoriteten av frågorna besvarats digitalt. Personal på museet har kommit till eller kontaktat arkivet vid 257 tillfällen för att få fram uppgifter till bland annat sociala medier, utställningar, projekt, publikationer, byggnadsinventeringar och rådgivningar i byggnadsvård. Då förfrågningarna har fortsatt vara mer digitala så har det inneburit att varje svar har tagit längre tid att få fram, då museet har behövt göra mer efterforskningar i arkivet och digitalisera fler arkivhandlingar än normalt. Detta innebär att mer tid har gått åt till förfrågningar.

Besök och frågor har förutom från privatpersoner även kommit från kommuner, länsstyrelsen, föreningar, företag, fastighetsägare och museer. Framplockade arkivhandlingar, eller uppgifter ur dessa, har besökarna använt i bland annat böcker, tidningsartiklar, vetenskapliga rapporter, uppsatser, släktforskning, TV-produktioner, teaterpjäser, utställningar, bygglovsärenden, för renoveringar av byggnader och som tavlor.

Arkivet har även letat fram och digitaliserat några hundra fotografier och negativ till vår tidskrift *Spaning*, Västmanlands hembygdsförbunds årsbok, Kultarvsportalen, och flera utredningar samt rapporter genomförda av museets kulturmiljöverksamhet. Arkivarien har varit läns museets kontaktperson gentemot ABB vad gäller Aseas foto- och filmarkiv.

Arkivet har valt, klippt ur och kopierat pressklipp från länets dagstidningar, som har sorterats in i Pressklipparkivet. Arbetet med att kopiera gamla gulnade pressklipp har fortsatt. Arkivet har sorterat och arkivlagt beslut och andra handlingar för kännedom från olika myndigheter in i det Topografiska arkivet. Genomgångna volymer för länet har även förtecknats i Visual Arkiv. För samtliga genomgångna volymer har oregistrerade fotografier skannats, fått nummer i E-serien och metadata, för att sedan registreras och läggas in post för post i Primus, och om upphovsrätten så tillåter publiceras på Digitalt Museum. Några hundra fotografier ur Aseas bildarkiv tagna av K.W. Gullers har skannats och registrerats i Primus, för att kunna publiceras på Digitalt Museum.

Ett vårdarbete har slutförts där mer än 20 hyllmeter med löst stående monterade fotografier i Aseas bildarkiv har lagts i arkivkartonger. Ett arbete med att göra ett digitalt sökregister över produktbroschyrer från Asea har påbörjats. Ett 50-tal inlånade åttamillimetersfilmer har digitaliserats. Noter av Rudolf Gagge har renskrivits digitalt, med syfte att i samarbete med musiker framföra kompositionerna publikt. Registreringen av diarieförda ärenden i Visual Arkiv har fortsatt, detta för att handlingarna lättare ska vara sökbara i arkivet vid förfrågningar.

En student från Södertörns högskolas arkivarieutbildning har under fem veckor haft praktik i arkivet, och då ordnat och förtecknat ett arkiv från en lanthandel. En praktikant har under tre månader arbetstränat på deltid i arkivet, och vårdat samt arkivlagt tryckta dagstidningar och kungörelser från 1700–1800-talet som arkivet fått som gåva. Arkivarien har varit hand- och arbetsledare för praktikanterna.

En arkivarie har under sju månader varit projektanställd för att inventera, vårda, ordna och förteckna flera mycket omfattande arkiv med arkitektritningar från arkitektfirmor som varit verksamma i Västerås mellan 1950–1990-talet. De arkiven innehåller ritningar över byggnader och trädgårdar uppförda i länet, men även i andra län främst i Mälardalen. Nästan 700 arbeten med tiotusentals ritningar har fått nya aktomslag,

ordnats och förtecknats. Ytterligare ca 5 000 arbeten har inventerats. För förvaring av löst liggande ritningar har ett antal ritningsskåp köpts in.

Arkivet har tagit emot och dokumenterat 29 gåvor från privatpersoner, bland annat med fotografier från Västerås, glasplåtar tagna av fotografen Ernst Blom, skisser av konstnärinnan Ebba Stål, ett fotoalbum från interneringslägret Krampen, brandskadade negativ från Delins Foto i Norberg, handlingar från Asea, bland annat fotografier av K.W. Gullers, ett omfattande släktarkiv och böcker om Västerås. Dessutom en större gåva från en kommun med flera årgångar av äldre tryckta dagstidningar och kungörelser, varav många utgivits i länet.

Arkiv och bibliotek har köpt in 104 böcker, tagit emot bytesexemplar av årsböcker, friexemplar och tidskrifter som museet prenumererar på. Nya böcker presenteras för alla medarbetare i en pdf som kallas *Boknytt*. Nyinköpta och nyinkomna böcker har registrerats i Libris, märkts och placerats i biblioteket. Ett arbete pågår med att skapa mer hyllplats i biblioteket och även i arkivet, och att komplettera vår lokalhistoriska boksamling. En inventering i samarbete med Västmanlands Fornminnes- och Hembygdsförbund av lokalhistorisk litteratur har genomförts. Arkivarien har deltagit i arbetet med att ta fram en Regional biblioteksplan för 2023–2026.

Arkiv och bibliotek har deltagit med en skärmutställning på *Arkivens dag*, med temat Myter och mysterier, som ägde rum i Västerås Stadshus. Arkivarien har blivit intervjuad av Västerås Tidning för en artikel inför Arkivens dag. Arkivet hade öppet hus på Västerås Kulturnatt. Arkivet höll på Karlsgatan 2 tillsammans med en byggnadsantikvarie från kulturmiljövården ett publikt föredrag med namnet *Forska om ditt hus*. Arkivarien har även tagit emot ett studiebesök från Arkiv Västmanland.

Arkivarien har vid tre tillfällen skrivit berättelser till bloggen *En arkivaries betraktelser* på museets hemsida, som även blivit inlägg i sociala medier.

Till sociala medier har även fotografier och olika handlingar letats fram och digitaliserats. Även två längre artiklar utifrån personarkiv har skrivits för publikation på vår hemsida och Kulturarv Västmanland.

En medarbetare har även under året arbetat som redaktör för kulturarvsportalen kulturarvvastmanland.se. Ett stort antal artiklar från äldre nummer av tidskriften *Spaning* har lagts in. Flera bidrag från föreningar, kulturarvsinstitutioner och privatpersoner har publicerats. Arkivet har bland annat bidragit med arkivmaterial om julseder och en artikelserie om Sune Waldimir, en kapellmästare från Västerås. Medarbetaren har även publicerat artiklar från projektet *Kulturarvsberättarna*.

En medarbetare i arkivet har under året stöttat Region Västmanlands enhet Kulturutveckling med att i Konstdatabasen löpande registrera in- och utlån ur Regionens konstartarkiv.

Äldre Kungörelser. Foto Västmanlands läns museum

Samlingar

För att göra Västmanlands läns museum och Karlsgatan 2 till en levande plats för konst och kultur, behöver museet arbeta med sina samlingar, så att det ska finnas något att visa, dela, diskutera, beforska och uppleva för nutida och framtida museibesökare.

Under 2022 har ett fortsatt fokus på uppordning och dokumentation av samlingarna prioriterats. Föremålsregistrering samt rensning och genomgång av samlingsförvaltningssystemet Primus har varit ett annat fokusområde.

Föremålshantering

Arbetet med upprepning av föremål placerade utanför magasin fortsatte under 2022. Det gäller både oregistrerade föremål och registrerade museiföremål. Under året har slutligen alla föremål hanterats. De har antingen tilldelats accesionsnummer och förregistrerats i Primus, återfått sin placering i magasin, eller lagts in i en plan för vidare åtgärd.

Inventering av föremål i magasin 110 fortsatte även den under 2022. Omärkta föremål som finns i magasin inventeras fortlöpande, dessa läggs in i en egen samling i Primus och varje objekt identifieras med ett unikt OM-nr samt foto. Samtidigt inventeras alla museets inmärkta föremål och de som saknar placering får tillbaka sin placeringskod i Primus så att de åter går att lokalisera. Många föremål saknar placeringskod och inventeringen ger stora fördelar för dessa föremåls möjlighet att åter bli sökbara genom databasens länk till dess placering. Utan en placeringskod är ett föremål näst intill omöjligt att finna i magasin. En del av dessa föremål får även ett ID-foto och dess föremålspost redigeras och publiceras på DigitaltMuseum för att bli sökbara online för allmänheten.

Löpande föremålshantering såsom ompackning, flyttning, rensning, frysning, rengöring och föremålsutredningar har pågått löpande under hela året. Frysning av föremål och rekvisita

har skett vid tre tillfällen under året varav ena frysningen även innehöll material till Västerås konstmuseum.

Registrering

Under första halvan av 2022 inventerades och lades alla oregistrerade föremål som legat i lokaler utanför magasin in i accessionsmodulen i Primus. Alla föremål som inte hade ett gåvobrev eller skriftligt beslut om förvärv, togs upp på förvärvsmöten, där en förvärvsgrupp bestående av två föremålsantikvarier, museichef, en arkivarie och en antikvarie/utställningsproducent fattade beslut huruvida de anonyma föremålen skulle förvärfvas till museets samlingar eller inte. I accessionmodulen i Primus låg det 45 st accessionsärenden på vänt till registrering i juni 2022, alla med olika mängd antal föremål i varje accession. Allt ifrån endast ett föremål, upp till över 200 stycken. Under andra halvan av 2022 var en extra föremålsantikvarie anställd under fyra månader för att påbörja registreringen av dessa äldre förvärv som inte hunnits med under årens lopp. Det handlar främst om gåvor som mottagits mellan åren 2001-2017, där det finns beslut om förvärv, men som inte registrerats in på grund av tidigare resursbrist. Den totala mängden föremål som står på tur att registreras är inte helt fastställd, då vissa förvärv består av många föremål eller delar som registreras separat, men det handlar om mellan 400-500 föremålsposter. Det återstår 36 accessionsposter och närmre 500 föremålsposter som ska registreras, vilket innebär i runda slängar 5000 timmars arbete för endast registrering av dessa kulturhistoriska föremål.

Föremål i museets utställningar

Översyner av utställningsmontrar har löpande gjorts på måndagar då museet hållit stängt för besökare. Översynsprotokoll har skapats med bilder och tillståndsrappport per varje föremål, dessa har lagrats i en Teamsgrupp samt på en av museets servrar för att vara lättåtkomliga vid nästföljande översyn. På detta vis skapas en återkommande uppföljning av statusen på föremålen i utställningarna.

Tack vare arbetet med översyner, upptäcktes kraftiga förändringar och korrosion på några av föremålen i en monter och åtgärd med konservator planeras in för vidare undersökning. Med kontinuitet i översynerna upptäcks denna typ av förändringar i tid och hinner inte orsaka stor skada på föremålen.

Nedplock av utställningen *Fira demokratin* utfördes. Föremål som varit med på utställningen packades, flyttades, rengjordes och återplacerades

Fanvimpel som tillhör Bondetågsfanan har fått bättre förvaring.
Foto Västmanlands läns museum

i magasin. Den stora fanan som varit utställd fick nytt omslag och bättre placering. Åtgärder för de skadade delar som tillhör fanan utfördes för att möjliggöra säkrare hantering framöver.

Arbetet med att kartlägga klimatet i utställningsmontrarna har fortsatt. Inköp av Claypack och Prosorbkassetter för att skapa bättre klimat i montrarna har gjorts och byte sker kontinuerligt. Analys förs över till den data som

kommer in, och museets föremålsantikvarier ser en förbättrad kurva i klimatmontrarna. Den relativa fuktigheten har förbättrats i nästan samtliga montrar och svänger inte lika mycket längre men arbetet är inte riktigt i mål. Arbetet utförs i samarbete med museets museitekniker som är den person som har det praktiska ansvaret för klimatkompensatorernas utbyte, samt bäst koll på svängningarna.

Ett stort arbete med att ta fram föremålslistor har gjorts av den publika gruppen vid museet. Dessa listor har sedan föremålsantikvarien kunnat använda för att lokalisera alla föremål som finns i utställningarna. Informationen finns nu lättillgängligt i Primus och gör att vi inte behöver leta efter föremål som inte finns på sin plats i magasin om de är i en utställning. Ett mycket viktigt och stort arbete som nu är klart.

Studenterna som medverkade i projekt WOOF arbetade en dag i utställningarna med det osteologiska materialet från Dominikanerklostret i Västerås. De utförde osteologiska analyser och jämförde resultaten med utställningstexterna. De reflekterade över den etiska aspekten av det utställda materialet och texterna utifrån deras perspektiv och erfarenhet av arbete med mänskliga kvarlevor. Studenterna utförde även en osteologisk analys av det post-kraniala materialet tillhörande de utställda kranierna dels för att få en helhetsbild av individen, dels för att utvärdera forskningspotentialen i materialet. Studenterna arbetade även en dag i arkivet.

I början av 2022 placerades i utställningarna en kopia av en stenrelief föreställande Dominicanus som suttit i Dominikanerklostret och senare på hospitalskyrkan.

Arkeologin

Beträffande de arkeologiska samlingarna har flera nyregistreringar gjorts och förberedelser för en konvertering av fynd från hela länet har påbörjats. Främst har dock uppdateringar i Primus gällande information och fotografering av tidigare registrerade fynd utförts. Dessutom har fynd ompackats och omplacerats i det arkeologiska

magasinet. Med anledning av att projekt WOOF pågått samt ett utlån till Arkeologerna har ett större fokus legat på de osteologiska samlingarna där både omstrukturering, och i vissa fall ompackning krävts. Det största arbetet beträffande arkeologin har skett inom ramarna för *Projekt WOOF* där fyndmaterialet från Dominikanerklostret i Västerås berördes 2022. Det tidigare oregistrerade osteologiska materialet innefattar uppskattningsvis 2 000 gravar och därför har enbart ett urval genomgått en analys och ompackning. Ompackningen och analysen av det osteologiska materialet utfördes av masterstudenter från Osteoarkeologiska forskningslaboratoriet (Stockholms universitet) under deras 10-veckors yrkespraktik. I arbetet ingick även en bildanalys och arkivstudier. Arbetet har medfört att en överblick har skapats av hela materialet, men ett stort arbete kvarstår ur ett antikvariskt perspektiv kopplat både till tillgänglighet och förvaring.

18 nya fyndfördelningsbeslut har antagits av VLM från Riksantikvarieämbetet. Två förfrågningar om anhållan om fynd tackades nej till. Fynd från sju uppdrag beslutades av RAÄ att övergå till SHM med anledning av att VLM arbetade med en genomgång av tidigare antaget material som ännu ej levererats för att undvika att museet anhåller om fynd som museet inte har plats eller resurser för att ta hand om. Samtliga fyndfördelningsbeslut och förfrågningar registreras fortsatt i en intern

databas som ligger till grund för registreringen i det arkeologiska undersökningsregistret (Kultur-IT), och fungerar även som ett verktyg för att följa ärendenas status.

Under året lämnades även fyndfördelat material från Stiftelsen Kulturmiljövård och Arkeologikonsult in. Därutöver inlämnades äldre fyndfördelat arkeologiskt material från Statens historiska museer. Sammanlagt rör det sig om 10 000-tals fynd som ska registreras. Det äldre materialet behöver dessutom ompackning och viss utredning. Arbetet påbörjades 2022 och fortsätter 2023.

Mellan 2021-2022 utfördes flera utgrävningar i länet av arkeologfirmor. Utgrävningarna ledde till ett större lån av osteologiskt material för analys från lokaler som grävdes ut på 1960-talet, och var föremål för nya undersökningar längs E18, med syftet att Arkeologerna vill få ett helhetsgrepp av lokalerna.

Förfrågningar från både forskare och privatpersoner kring arkeologi gällande allmänna frågor och/eller fotografering av specifika föremål har besvarats. Arbetet med slutförandet av registreringen av fynden från Sala Gruvby kvarstår och även en slutrapport av den långa processen kring arbetet med fynden av Lapphyttan. Det finns även ett stort behov av ett fortsatt arbete med att inventera och registrera arkeologiskt och osteologiskt material.

Spelbrickor funna vid undersökning av gravfält vid Viby, Munktorp under 1960-talet. Delar av samma gravfält har undersökts av Arkeologerna vid SHM år 2022. Foto Västmanlands läns museum.

Gåvoerbjudanden

Länsmuseet har inte längre något totalt intagsstopp av gåvor, men samtliga gåvoerbjudanden ställs mot den restriktiva förvärvspolicy som tagits fram. Ett eventuellt nyförvärv ska möta alla de kriterier som finns i policyn. Policyn är framtagen i enlighet med de internationellt erkända Spectrum-standarder vid nyförvärv av föremål till samlingarna. Detta för att ha ett välgrundat underlag att fatta beslut ifrån. Förvärvsgruppen som startade 2021 har haft sex möten under 2022 och fattat positivt beslut om förvärv i tolv ärenden, negativt beslut om förvärv i 20 ärenden, överlåtelse i ett ärende samt avaccedering i två ärenden. Under året inkom 26 nya gåvoerbjudanden men inget uppfyllde kriterierna i förvärvspolicyn.

Samlingsförvaltning

För att inspireras till nya magasin och utveckling av samlingsförvaltningsplanen har föremålsantikvarierna besökt Eskilstuna stadsmuseums magasin samt Nordiska museets magasin på Julita. Löpande över hela året har rensning, städning och organisering i samlingsförvaltningsdatabasen Primus utförts. Utrensning av felaktiga poster samt redigering av befintliga har gjorts. Tilläggsregistrering och webpublicering av redan befintliga poster samt skapande av nya poster till inmärkte föremål som finns i liggarna men som saknas i Primus har också gjorts.

Inköp

Ett tidskrävande arbete under året har varit inköp av bland annat ändamålsenliga, rostfria arbetsbord, som specialbeställts för att ge vårdutrymmena en bättre lämpad arbetsyta så att säker föremålsvård kan utföras på ett effektivt och korrekt sätt. Nya arbetsstolar och andra inköp till föremålsregistrering, samt förebyggande konservering har gjorts.

Lån/depositioner

Ett depositionsavtal som utfärdades 1987, som innebar att Karl Ahlin till sin privatbostad på fastigheten Lejde 1:4, Skultuna socken, som

långtidslån på egen bekostnad fick uppsätta en kakelugn, av museet nedplockad från fastigheten Hovdestalund. Kakelugnen märktes aldrig in som föremål i museets samlingar, och låg förvarad på Vallby friluftsmuseum, när den hämtades för uppsättning i Skultuna. Denna deposition har under 2022 utretts och beslut har fattats om överlåtelse av kakelugnen till Karl Ahlins son, numera ägare av fastigheten. Ett överlåtelseavtal har undertecknats av länsmuseichefen och ärendet avslutats.

Ett depositionsärende gällande föremål hos Räddningstjänsten krävde utredning. De inmärkte föremålen som varit deponerade på museet sedan början av 1900-talet, men ägts av brandkåren, hade sedan länge lånats tillbaka av brandkåren för en utställning. Föremålen har nu överlåtits som gåva till museet och ingår i samlingarna. Museet behöver bekosta den konservering som kommer att krävas då alla tre föremål, en fana och två trummor, har omfattande skador efter felaktig hantering och förvaring under många år.

I februari 2022 lånades det osteologiska materialet från tre lokaler som berördes i utgrävningarna längs E18 av Arkeologerna vid Statens historiska museum.

Utöver det har enbart arkeologiskt/osteologiskt material kopplat till projekt WOOF lånats ut. Utöver det osteologiska materialet från dominikanerklostret utlånades även i samband med projektet ett arkeobotaniskt material, som återfanns i en anläggning från Kolbäck, till arkeologerna vid Stockholms universitet. Som ett led av projektet beviljades medel från Magn. Bergvalls stiftelse för en delstudie som ämnar att söka strontium i tandemalj från gravar som berördes i projektet. Detta för att undersöka mobilitetsmönster i området under järnåldern. Ett 30-tal tänder sändes till Vegacentret för analys.

Utredning av deponerade kyrkliga inventarier fortsatte där samtliga inventarier inom respektive församling sammanställts och redovisats för Västerås stift och enskilda församlingar. Utredningen syftar till att se över befintliga avtal och ägandeförhållanden, samt ett antal inventarier som saknar uppgifter om proveniens. Utredningen

ämna även att tydliggöra ansvarsförhållanden och en säkerhet kring vad som gäller för kyrkliga inventarier utifrån KML. Länsstyrelsen, stiftsantikvarie och konservator inom Svenska kyrkan kopplades in i det övergripande ärendet att förnya depositionsavtal och skapa hållbara och föremålssäkra planer för inblandade parter.

I slutet av 2021 och två månader in i 2022 arbetade en tillfälligt anställd konservator på heltid med huvuduppgift att förnya lån och utföra tillståndsbedömningar av utlånade föremål i länet. Under 2022 färdigställdes arbetet med avtalen. Ett långtidslån vid Enköpings museum avslutades och ett giltigt avtal upprättades vid Sala gruvmuseum där även en inventering och tillståndsbedömning av utställt material utfördes och magasinerade föremål återtog. Ett mindre projekt att placera och magasinera konstverk som förvarats i oklimatiserade lokaler utfördes också av konservatorn.

Utöver detta avslutades under året ett ytterligare lån från Ekonomiska museet som återlämnades tillsammans med tidigare fyndfördelat material från Statens Historiska museer under 2022. Dessutom avslutades två indepositioner av kyrkliga inventarier (Västerås Domkyrka och Kungsörs församling), en tidigare indeposition från Norbergs Bergslags hemsjödsförbund överläts till Västmanlands läns museum. Dessutom återhämtades föremål från Önsta kyrka samt från Ängsö Natur – och kulturrum tillhörande Västmanlands läns museum. Inlånade föremål från SHM, till forntidsutställningen, har besiktigats av konservator från SHM.

Magasin

Under 2022 har klimatet i magasinerna varit förhållandevis bra. Manuell översyn av klimatanläggning krävs fortfarande då klimatanläggningen periodvis stänger ner, men arbetet har underlättats av att klimatet till stor del kunnat avläsas digitalt. Det arkeologiska metallmagasinet ingår inte i den digitala avläsningen, men har under året fått nya fläktar vilket inneburit att klimatet varit godtagbart. 2022 påbörjades arbetet med att byta ut delar till den stora klimatanläggningen.

Kallmagasinet håller sig inom ramarna för referenspunkterna gällande relativ luftfuktighet men följer utomhustemperaturen. Magasinet kräver fortsatt flera åtgärder för att skapa en godtagbar miljö för föremålen, men även för att få till en arbetsmiljö som inte är hälsovådlig.

Utöver arbetet med klimatkontroller ingår även arbete med felanmälningar rörande både klimat, larm och fastighet samt att ta emot externa parter som arbetat i och med fastigheten. Genomgång av insektsfällor och skadedjurkontroll har genomförts tillsammans med Anticimex vid två tillfällen och utförs löpande av föremålsantikvarier. Alla magasin samt vissa vårdlokaler har försetts med klibbmattor vid in- och utgångar för att minska indrag av smuts och partiklar från skor samt minska risker för skadedjur att smita in under dörrspringorna. Möten mellan personal vid WestmannaArvet och enheten Kulturservice gällande rutiner kring magasin/säkerhet/fastighet sker regelbundet. Under året har även en utredning för att expandera magasinet startats där föremålsantikvarierna varit delaktiga.

I juni 2022 gjordes åtgärder i möbelmagasin 106 då ett hål som uppkommit i samband med avlägsnande av ett yttre rör sattes igen. Inför denna åtgärd arbetade föremålsantikvarierna med omorganisering av en mängd föremål som stod dåligt till för att arbetet skulle kunna utföras på ett föremålssäkert sätt. Rengöring på och runt dessa föremål utfördes samtidigt innan föremålen återbördades till sin ursprungsplats.

WestmannaArvet fick våren 2022 Wifi i lokalerna, vilket har inneburit att fler arbetsuppgifter kan utföras även i magasinerna.

Med hjälp av Kulturservice har galler i magasin 204 säkrats upp och hjul till vapenställning har bytts ut.

Publiceringar

Föremålssamlingarna har bidragit med nytaga foton av föremål till publikationer som givits ut eller ska ges ut, exempelvis bilder på en selbåge till boken *Samiska Spår* som släpptes i december 2022. Föremålsantikvarie bidrog med en artikel till tidskriften *Spaning* och ingick i Spaningsredaktionen vid behov.

1. Pärla funnen vid undersökning av gravfält vid Viby, Munktorp 1960-tal. Delar av samma gravfält har undersökts av Arkeologerna vid SHM år 2022. Foto Västmanlands läns museum.

2. Selbåge från Möklinta. Bilder på selbågen ingick i boken *Samiska spår*. Foto Västmanlands läns museum.

Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga

Pedagogiskt utvecklingsarbete

Det pedagogiska utvecklingsarbetet initierades år 2019 då länsmuseum behövde möta upp med nya pedagogiska program och material efter att ha producerat nya basutställningar. Med anledning av att museet har svårt att räkna till för både behoven från skolor och för övrig verksamhet och projekt som museet deltar i har museet de senaste åren arbetat med att få en resurseffektivare verksamhet samt öka tillgänglighet till våra utställningar och kunskap om lokalhistoria, till elever, lärare och andra invånare i hela länet. En arbetsgrupp har varit organiserad med medarbetare från den publika verksamheten från länsmuseum. Utvecklingsarbetet avslutades i december 2022 och under året har vissa aktiviteter avslutats medan andra aktiviteter har införlivats med den löpande pedagogiska verksamheten. Den pedagogiska verksamheten kommer fortlöpande sträva efter resurseffektivare lösningar för att öka tillgängligheten till kulturhistorien.

Framtagandet av ett digitalt bokningssystem har varit lyckat. Det system vi landade i var fungerande och har gjort det enklare för pedagogerna att planera sin arbetstid. Det har även gjort det enklare för skolor att boka både visningar och studielådor. Utlåningen av studielådor har ökat tack vare det digitala bokningssystemet och en orsak kan vara att de blir mer synliga samt att bokningsförfarandet även har blivit tydligare. Under året har vi lagt till fler visningar då vi haft två tillfälliga utställningar som det har varit möjligt för skolor att boka visningar på. Länsmuseum kommer att fortsätta abonnemanget på bokningssystemet under de kommande åren. Om bättre lösningar kommer i framtiden kommer en eventuell omvärdering att göras.

Arbetet med att ta fram skolmaterial har fortsatt under 2022. En typ av skolmaterial är det material som besökande skolor ska kunna använda under utställningsbesök på länsmuseum och som har tagits fram för utställningarna om forntid, medeltid och Mimer. En student från Informativ illustration på Mälardalens universitet

har i samarbete med länsmuseum under våren 2022 undersökt hur illustrationer kan användas i läromedel för att skapa engagemang och intresse hos elever. Resultaten kommer att användas vid framtagande av både befintligt och kommande material.

Till utställningen *Yttrandefrihetens gränser* togs det fram ett skolmaterial för den som vill besöka utställningen på egen hand och inte delta i museets workshop. Ett liknande material togs också fram till museets egen demokratiutställning *Folkrörelser, rösträtt och kamp*. I samarbete med Historiska museet tas ett annat skolmaterial fram. Det kommer att ingå i den nationella digitala undervisningsresursen sverigeshistoria.se. Skolmaterial från Västmanland kommer att publiceras 2023. Arbetet med att ta fram en ny studielåda om medeltiden har fortsatt under året. Att ta fram olika skolmaterial kommer i mån av tid fortsätta även efter 2022 och bli en del av den löpande verksamheten.

Korta digitala informationsfilmer kallade *Visste du att* är tänkta som ett komplement till övrigt skolmaterial. Två filmer har färdigställts och två filmer behöver vissa kompletteringar som kommer att göras under 2023. Då direktivet kom att inte lägga ut filmmaterial genom YouTube, pausades arbetet till dess att Region Västmanland kommer fram till en annan lösning.

Som en del i att förenkla och effektivisera arbetet med pedagogiken och utställningsverksamheten, har museet under året fortsatt arbetet med att strukturera upp och organisera rekvisitamagasinet på WestmannaArvet samt även det mindre rekvisitamagasinet på Karlsgatan 2. För att få ordning på och sökbarhet i all den rekvisita som den publika verksamheten ansvarar för, har sorteringsarbete gällande rekvisita fortsatt både på Karlsgatan 2 och Westmannaarvet. Rekvisitan används både i utställningar och till pedagogisk verksamhet. Det är något som kommer att fortsätta även efter 2022.

Under sommarens ferieperiod arbetade tre ungdomar från Västerås stads feriearbete och en ungdom från Region Västmanland tillsammans med bebyggelseantikvarie från kulturmiljövårdsenheten på läns museet. De testade olika metoder för att nå ut till unga gällande kulturmiljöfrågor. Ungdomarna arbetade med modernismen och bostadsstandardiseringen under tidigt 1900-tal, gjorde egna efterforskningar och studiebesök, spelade in ett podcastavsnitt, gjorde två stadsvandringar i samband med Västerås Pride med temat om platser som gick att koppla till HBTQ+L communityn. Ungdomarna fick själva välja ut sina platser, göra efterforskningar och skriva manus till stadsvandringen.

Tillsammans med en pedagog på läns museet fick de sätta ihop en visning som de sedan visade upp för Karlsgatan 2:s alla feriearbetare och fritidsklass.

Under den sista veckan i ferieperioden fick ungdomarna arbeta med sociala medier. Ferieungdomarnas arbete är del av läns museets arvsfondsprojekt *Mitt slott Ditt slott* som handlar om att stärka ungas representation och delaktighet i frågor som rör deras kulturarv.

Ferieungdomar håller stadsvandring om HBTQ+L communityn i Västerås med koppling till platser och byggnader. Foto Västmanlands läns museum.

Utveckla samarbete, nätverk och ökad dialog med länets kulturinstitutioner, museer och andra verksamheter inom musei- och kulturarvsområdet

Regionalt barn- och unguikulturnätverk

En av läns museets pedagoger deltar i det regionala nätverket för barn- och unguikultur, där syftet är att arbeta strategiskt för att skapa bra förutsättningar för barns och ungas rätt till kultur i Västmanland. Deltagare i nätverket är representanter för både kultur och skola i regionens kommuner, Region Västmanlands kulturutvecklare (sammankallande), Hemslojdsförbundet och representanter från tre av regionens övriga kulturinstitutioner. Under 2022 deltog en pedagog från läns museet i två nätverksmöten, varav ett var en workshop kring frågan om en kulturgaranti i länet. Dessutom har pedagogerna deltagit i diskussionen om ett eventuellt arrangerande av en utbudsdag för skolor med verksamheter som inte är scenkonst.

Interregionala samarbeten Projekt Ohtsedidh – samiska spår i Mellansverige

Läns museet har deltagit i samsarbetsprojektet *Ohtsedidh – samiska spår i Mellansverige* som vill synliggöra och sprida kunskap om ett samiskt kulturarv utanför dagens renskötselområde. Deltagare i projektet är Läns museet Gävleborg, Dalarnas museum, Västmanlands läns museum och Stiftelsen Gaaltije. Ett viktigt mål för projektet var att främja samsarbetet över länsgränserna.

Resultatet av projektet har varit kunskapsuppbyggnad och inventeringar, en webbsida för att sprida resultat och kunskap samt tre vandringsutställningar med medföljande skolmaterial, som turnerar i respektive län. Utställningen på turné i Västmanland har visats på fem platser i länet under 2022, se under rubriken **Utställningar**.

Under 2022 har en gemensam årsbok producerats och Västmanlands läns museum har bidragit med text- och bildmaterial till boken.

Mälardalens universitet

Under 2022 har museet fortsatt samsarbete med Mälardalens Universitet i olika sammanhang. Museet har genomfört två samsarbeten med utbildningen Rumslig gestaltning - informationsdesign där studenterna gör tillfälliga tillägg i/hackar museets basutställningar. Ett kurssamsarbete inleddes under hösten 2021 med programmet Rumslig gestaltning - informationsdesign på Mälardalens Universitet. Studenterna arbetade med tema historiebruk och att låta mer osynliga delar av historien samt röster som inte alltid annars hörs, komma till tals i museets permanenta utställningar. Fem grupper arbetade med fem olika tillägg i basutställningarna, vilka visades från 21 mars till och med 26 juni 2022.

Studenter arbetar på temat Historiebruk i Modärna tider.
Foto Västmanlands läns museum

I december 2022 inleddes en ny kurssamsverkan kring Sveriges fem nationella minoriteter. Resultatet kommer att visas som hackningar/tillägg i museets basutställningar under våren 2023.

Under hösten arbetade studenter från en kurs om Multimodal Informationsdesign vid Mälardalens högskola, med nya idéer för hur museet kan bli mer tillgängligt för besökare på vardagar. Läns museichefen har under året varit affilierad forskare till forskargruppen Informationsdesign på MdU.

Västerås konstmuseum och Kulturutveckling Region Västmanland

Förutom samsverkan i chefsgruppen för Karlsgatan 2 genomför museerna gemensamma program, till exempel Västerås Kulturnatt, Wikigap på internationella kvinnodagen, visningar och stadsvandringar. Program har också genomförts i samsarbete med regionens kulturutvecklare.

Övriga samsarbeten

Samsarbetet med Industrihistoriska föreningen kring deras årsmöte ägde rum 23 mars. Flera föredrag har genomförts i samsarbete med Badelunda hembygdsförening, Arkeologigruppen inom hembygdsrörelsen och Industriarvsgruppen inom densamma. Vi har också samsarbetat med Arosorkestern och Västerås filatelistförening genom att upplåta lokaler till dem för arrangemang för allmänheten.

Läns museet har varit synliga i nationella och internationella sammanhang som t.ex. den nationella Arkeologidagen 28 augusti och Europeiska Kulturarvsdagen 10 september, båda arrangemangen samordnas årligen av Riksantikvarieämbetet.

Andra samsarbetspartners när det gäller programverksamhet har varit Västmanlands folkbildningsförbund, Folkuniversitetet, Cityfestivalen, Västerås barnfestival, Scenkonstbiennalen, Grillska gymnasiet, Hammarby kvartersbibliotek, Domkyrkan och Västerås Pride.

Läns museet har under 2022 arrangerat ett antal stadsvandringar i samsarbete med olika kommuner i länet där KMV har varit guide för vandringarna. Den 11 maj genomfördes i samsarbete med Västerås stad en stadsvandring i stadsdelen Hammarby och den 12 maj en stadsvandring om modernismen i Västerås innerstad. Den sistnämnda var ett arrangemang inom Västerås arkitekturdagar. Den 23 maj arrangerade museet i samsarbete med Arboga kommuns turismenhet

en cykelguidning om modernismen i Arboga. Den 4 december arrangerade museet tillsammans med Finska pingstförsamlingen i Virsbo ett jubileumsfirande då Virsbo kapell i Surahammars kommun fyllde 100 år. En medarbetare från Kulturmiljövårdsgruppen pratade om kapellets historia och dess kulturhistoriska värden.

Projekt WestmannaArvets oregistrerade osteologiska fyndmaterial (WOOF)

Projekt WOOF startade 2021 och avslutades i slutet av 2022. Projektet utgår från Västmanlands läns museum med ena föremålsantikvarien som projektledare, men har skett i nära samsarbete med Osteoarkeologiska forskningslaboratoriet vid Stockholms universitet (OFL). Riksantikvarieämbetet har finansierat projektet via Länsstyrelsen Västmanland (7:2-medel). Projektets huvudsyfte var att tillgängliggöra det osteologiska materialet i samlingarna, både internt och publikt. Projektet var uppdelat i tre etapper som bestod av: 1. Ordna och registrera 2. Analysera och dokumentera 3. Förmedla. Projektet avslutades 2022 med goda resultat och med uppfyllda mål.

Under hösten 2021 arbetade fem studenter från OFL med ett gravmaterial från Kolbäck där de packade om, fotograferade, analyserade och registrerade 162 gravar sammanlagt. Resultatet publicerades 2022, och även en film som studenterna från 2021 medverkade i.

2022 arbetade fyra studenter med ett stort gravmaterial från Dominikanerklostret i Västerås för att skapa en bättre överblick av materialet. Detta material bidrog också till att andra frågor kunde ställas i arbetet beträffande bristande dokumentation och etiska perspektiv. Flera föredrag och annat publikt arbete har skett under projektet. Via sociala medier har 29 inlägg under *#projektWOOF* nått minst 112 821 personer. Publika fysiska programpunkter (föredrag och filmvisningar) har nått närmare 200 personer.

Museipedagog Anna Bratås och föremålsantikvarie Ida Andersson utbildar feriearbetande ungdomar inför Arkeologiskolan.
Foto Västmanlands läns museum

Under sommaren 2022 pågick också *Arkeologiskolan* där projektet bidragit med delar av materialet som ingick. Under perioden hade museet 10 136 besökare, varav flera barn som deltog i Arkeologiskolan.

Kulturmiljövården, länsstyrelsen och länets kommuner

Sex samverkansprojekt i syfte att ta fram kulturmiljöunderlag har drivits tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanlands län och olika kommuner i länet. Projekt har drivits i Norberg, Sala, Västerås, Hallstahammar, Skinnskatteberg och Arboga kommun. Tidigare har projekten i Arboga och Västerås avslutats och i år avslutades Hallstahammar, Skinnskatteberg och Sala. Ett nytt tvåårigt projekt påbörjades, Kulturmiljöunderlag i Västerås serviceorter, drivet i tvåpartsamverkan med Västerås stad. Etapp ett genomfördes då kulturmiljöunderlag för Tillberga och Barkarö

togs fram. Kulturmiljövården (KMV) har deltagit och drivit arvsfondprojektet Mitt slott Ditt slott som är ett treårigt samarbetsprojekt mellan läns museet och länets kommuner. Projektet har fokus på ungas deltagande och engagemang i kulturarvsarbetet. Projektet inkluderar samarbete med Dalarnas museum och ungdomar i Dalarna med start januari 2023, med uppstartsplanering under 2022.

Nätverket för byggnadsvård, BARK, BRUK 2.0 och Regionala samverkansgruppen för kyrkoantikvariska frågor

Museets byggnadsantikvarier inom KMV-gruppen har deltagit i styrelsearbetet för Nätverket för Byggnadsvård i Västmanland, Regionala samverkansgruppen för kyrkoantikvariska frågor och BARK – Byggnadsantikvarisk regional krets.

Nätverk Arkiv, museum och bibliotek (ABM)

Arkivarien har deltagit i ett fysiskt och fyra digitala arbetsmöten för *Arkivens dag*. Arkivarien har också deltagit i tre möten med nätverket ABM och i två möten med *Arkivnätverk Västmanland*. Västmanlands läns museum deltar i nätverket för *Bergslagsarkiv* samt *Mabbas*. Arbetsledaren för Kulturarvs-IT har deltagit i två digitala möten med *Mabbas* respektive *fotoantikvarienätverk*.

Ekomuseum Bergslagen

Länsmuseichefen har deltagit i styrelsearbete, stiftarmöten och ledningsgruppsarbete.

Landsantikvarieföreningen och projektet Sveriges största museum

Länsmuseichefen har under året deltagit i styrelsearbetet i den förening som knyter samman alla läns museer med varandra och som kopplar till Läns museernas samarbetsråd och Sveriges största museum. Museet har också haft en representant med i en arbetsgrupp för digitalt målgruppsarbete och tre representanter i ett arbete om Agenda 2030.

Kulturchefsnätverket

Länsmuseichefen har under året deltagit i nätverket där museet knyter kontakter och skapar möjlighet för ytterligare samverkan.

Hembygdsförbundets arbetsutskott och styrelse och Samrådsgruppen för Västmanlands läns museum

Länsmuseichefen har deltagit i möten under året och även hållit i de två avtalsreglerade mötena med Samrådsgruppen för Västmanlands läns museum.

Arkeologin i länet

Under 2022 färdigställdes flertalet arkeologiska rapporter och flera arkeologiska utgrävningar utfördes i Västmanland. Exempelvis slutfördes undersökningarna längs E18. Sammantaget bidrog detta både till att flera förfrågningar om fyndfördelning inkom, och även förfrågningar om lån av äldre utgrävt material som finns i VLM:s samlingar.

Spaning och bokproduktion

I samverkan med Hembygdsförbundet arbetar museets medarbetare för att bidra till och producera både tidskrifter och böcker om Kulturarvet i Västmanland. 2022 publicerades tidskriften *Spaning* med tema Farsoter och boken *Samiska spår*. Boken är ett samarbete mellan Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund, Dalarnas museum, Länsmuseet Gävleborg, Västmanlands Hembygdsförbund och Fornminnesförening samt Västmanlands läns museum.

Boken Samiska spår. Foto Västmanlands läns museum

Arbetet med boken initierades genom projektet *Ohtsedidh – samiska kulturyttringar i Mellansverige*, vilket genomfördes mellan åren 2017-2020. Projektet var ett samarbete mellan läns museerna i Dalarna, Gävleborg och Västmanland samt Stiftelsen Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum.

Syftet med årsboken 2022 *Samiska spår* är att presentera ett urval av de inhämtade kunskaperna från Ohtsedidh-projektet. Experter inom olika områden har bjudits in att medverka i boken för att få ett bredare perspektiv på samisk historia. Det har sedan en lång tid tillbaka funnits en samisk befolkning i Mellansverige, men trots att källorna är många finns lite kunskap om vilka samerna var och hur de levde. En stor och viktig kunskapslucka i vår kulturhistoria är på väg att fyllas.

Studiebesök och utbildningar

Under året har all personal deltagit i personal- och APT-möten med utbildningsinslag samt föreläsningar. Personal har genomgått online-kurser på Kompetensplatsen. Flera i personalen har genomgått brandskyddsutbildning. Arkivarien och en medarbetare i arkivet har deltagit i ett seminarium om film anordnat av Föreningen Bergslagsarkiv. Medarbetare i arkivet har deltagit i olika föredrag och interna utbildningar, samt varit på studiebesök hos Regionarkivet.

Arbetsledaren för Kulturarvs-IT har under 2022 genomgått två kurser inom ämnen kopplade till arbetsledning samt deltagit i ett studiebesök på Hallwylska museet i Stockholm.

En av museets pedagoger har under hösten deltagit i en kurs i Spontant bildskapande genom Folkuniversitetet. Under 2023 kommer en studiecirkel att genomföras på museet i samarbete med Folkuniversitetet. Cirkeln blir en vidareutveckling av självhjälpsgruppen Bild och samtal som avslutades 2021.

Kulturmiljövårdsgruppen (KMOV) har deltagit på olika hel- och halvdagsseminarier under året som kompetensutveckling, exempelvis

Gestaltad livsmiljö 2022 - när allt ställs på sin spets och *Pdf och tillgängliga dokument*. KMOV-gruppen besökte Vallby friluftsmuseum i Västerås under en halvdag med guidning och samtal med några intendenterna från Vallby. Två från KMOV-gruppen deltog i Byggnadsvårdens konvent under drygt tre dagar där de deltog i föreläsningar, seminarier och workshops gällande byggnadsvård.

Sveriges museers årliga branschträff Vårmetet ägde rum i Halmstad i april och medarbetarna i den publika verksamheten (PUP) och läns museichefen deltog. PUP deltog också i FUISMs (Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer) höstkonferens som ägde rum hos oss med ett 40-tal museipedagoger från olika delar av Sverige på plats och några till på länk under eftermiddagen. PUP deltog också i ett seminarium som anordnades av Vallby friluftsmuseum som handlade om Ekokritik på museer – ett nytt sätt att undersöka våra utställningar. Under våren var PUP tillsammans med läns museichefen på ett studiebesök på Naturhistoriska museet för att prova deras Escaperoom. Under hösten gjordes ett antal studiebesök i Västmanland, Stockholm och Örebro för att inspireras i uppstarten av projekt *Älskade Västmanland*. Personal från PUP deltog vid dessa.

Konventet *Folk och Kultur* är ett initiativ från Länsteatrarna i Sverige, Regional Musik i Sverige och Läns museernas Samarbetsråd. Konventet har utvecklats i nära samarbete med Eskilstuna kommun och Region Sörmland. Temat för 2022 var Framåt tillsammans! Konventet har ett kvalitativt kulturpolitiskt innehåll och ett synliggörande av kulturella uttryck från hela landet. Flera av museets medarbetare deltog digitalt.

Programansvarig antikvarie har deltagit i möten med nätverket *Event på museer*, regionens arrangörsnätverk, Finnet - för finsk kultur i länet och i Västerås stads arbetsgrupp för Förintelsens minnesdag. Hon har också deltagit i Forum för utställares höstvandring i Stockholm och Riksantikvarieämbets höstmöte (tillsammans med läns museichefen).

Föremålsantikvarie har genomgått projektledarutbildning samt en utbildning i Fornreg och har därmed behörighet att registrera fornfynd som hittats utanför uppdrag. Två föremålsantikvarier har även genomgått en avancerad kurs i Primus.

Nätverkande och rådgivning inom utställningsområdet

Utställningsverksamheten har bidragit med erfarenhet och kunskap kring utställningsrelaterade frågor. Vi har varit rådgivande på plats för två mindre museer i länet. Vi har dessutom besvarat utställningsrelaterade frågor från några föreningar i länet. Vi har också tagit emot studiebesök till våra utställningar från andra museer i landet vid ett antal tillfällen under året.

Nätverkande inom området för föremålssamlingar

Under 2022 deltog föremålsantikvarierna på enstaka fysiska möten för nätverkande. Två studiebesök gjordes med syfte att se andra museers magasin, vid dessa besök deltog även läns museichef, chef för Kulturservice samt rustmästare. Att flera instanser ställt om till digitala seminarier/möten har möjliggjort både fler tillfällen för nätverkande och fortbildning. Under ledning av RAÄ har SPECTRUM bokklubb fortsatt under 2022 som föremålsantikvarierna har medverkat vid när verksamheten tillåtit. Detta gäller också andra relevanta branschmöten, seminarier och workshops som hållits under året, exempelvis Samlingsforum och Digikult. Föremålsantikvarie med ansvar för de arkeologiska samlingarna har bland annat deltagit i fortsättningen av Från grop till monter gällande de arkeologiska processerna som hölls under ledning av RAÄ i samarbete med SIS samt en workshop för det nya projektet Återanvändbar arkeologi som utgår från Dalarnas museum, Uppsala och Stockholms universitet. Föremålsantikvarien deltog även i Riksbankens jubileumsfonds workshop om samverkan kring forskning.

Föremålsantikvarierna ingår även i SIC-gruppen (samlingar i centrum) som är en gruppmail som ämnar till att dela relevant information eller ställa frågor till andra som arbetar med samlingar.

Föremålsantikvarierna har dessutom haft ett antal möten gällande olika uppgifter/projekt inom verksamheten - både internt och externt. Bland annat har föremålssamlingarna haft kontakt med hemslöjden och bidragit med ett bildspel som visats vid Hallstahammars kulturhus. Ett antal ärenden har även utförts på Karlsgatan för arbete med föremål från utställningar, research i arkivet och diarieföring.

Kontakten med Västerås Stad har fördjupats med anledning av det osteologiska materialet som tillhör läns museet men som förvaras i Stadshuset. En gemensam policy för denna fråga är påbörjad.

Tack vare *Projekt WOOF* som pågått 2021-2022 har flera kontakter upprättats. Projektet var möjligt tack vare nätverkande och samverkan. Kontakter upprättades främst vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur vid Stockholms universitet där Osteoarkeologiska forskningslaboratoriet var den främsta samarbetspartnern, men även med andra forskare. Kontakter är också upprättade vid Kolbäckers hembygdsförening och vid Hallstahammars kommun samt Västerås Stad. Även kontakten med KulturIT har fördjupats i samband med projektet.

Västmanlands teater

I samband med att Västmanlands teater satte upp sin föreställning *Asea - här kommer framtiden* hjälpte museet till med att ta fram bakgrundsfakta, foton, arkivfilmer och tidningsannonser till föreställningen. Museets utställningstexter från utställningen *Människor och motorer - berättelsen om Mimer* användes i föreställningens programblad.

Kultur-IT i Norge

Arbetsledaren för Kulturarvs-IT har deltagit i nätverksträffar och eKulturseminarier via nätet, hållit i kontakten med supporten för Kultur-IT i Norge samt varit administratör i Primus. Arbetsledaren har genomfört ReQ-tester i Primus mot Windows 10 och Office 2016.

Utforska och utveckla hur regionens kulturarv och Västmanlands läns museum kan vara en central aktör för den demokratiska dialogen i regionen

Demokratiarbete och utställningar

Museet har under 2022 på flera sätt försökt fortsätta utveckla vårt demokratiarbete i museets lokaler. Under 2022 fortsatte museet arbetet med tema demokrati som påbörjades hösten 2021. Under 2022 visade museet tre utställningar på temat. Den egenproducerade *Rösträtt, Folkrörelser och kamp – om demokratin i Sverige*, som öppnade hösten 2021, fortsatte till augusti 2022. Då avlöstes den av utställningen *Demokrati pågår*, producerad av Forum för levande historia, i samma lokal. I januari till maj 2022 visades utställningen *Yttrandefrihetens gränser*, producerad av Forum för levande historia, i museets stora utställningslokal.

Genom vandringsutställningen *Ohtsedidh*, som även under 2022 visades på flera platser i länet, fortsätter museet lyfta och sprida kunskap om samers historia i vår region i hela länet.

Under 2022 har museet i lokalen Kraftverket låtit besökarna bland annat testa aktiviteter som utforskat demokrati. Museet har också genomfört projektet *Kostymstudion* där Kraftverket fungerat som en plats där tre olika grupper med ungdomar träffats för att tillsammans skapa dräkter inspirerade av våra utställningar.

Dessutom har museet haft flera samarbeten med Mälardalens Universitets utbildning Informationsdesign som har resulterat i utveckling och tillägg i museets basutställningar. I samband med museets tema Demokrati och de tillfälliga demokratiutställningarna fick elever i åk 1 på Grillska gymnasiet i Västerås göra egna filmer på demokratitemat. Eleverna har också gjort affischer på samma tema. Både filmer och affischer visas i länsmuseumets biograf.

Älskade Västmanland och tema identitet

Under 2022 påbörjades projektet *Älskade Västmanland*. Syftet med projektet är att träffa västmanlänningar från alla länets kommuner för

att samla deras personliga berättelser om saker och platser kopplade till deras liv i Västmanland. Ambitionen är att träffa folk i alla åldrar, med olika intressen och bakgrunder för att få en så bred representation som möjligt.

Projektets slutmål är att skapa en interaktiv och lockande utställning för barnfamiljer som öppnar hösten 2024 och står i minst två år. Till utställningen ska pedagogik och programverksamhet kopplas.

Hösten 2022 anställde länsmuseum en processledare och formgivare. Tillsammans med en producent från utställningsverksamheten har arbetsgruppen utvecklat innehållet och gjort en plan för hur insamlingen ska gå till. Under 2023 kommer arbetet med att samla in berättelser pågå parallellt med framtagandet av utställningens form.

Några föremål med tillhörande berättelse som kom fram under en workshop. Foto Västmanlands läns museum.

Ljudvandringssappen om Skitviken - en rostig lustgård full av liv

Museets ljudvandring *Skitviken - en rostig lustgård full av liv* i museets app Västmanlands läns museum har fortsatt varit tillgänglig för besökare och introduktioner till den har skett på plats i Skitviken. En kommunikationskampanj riktad till de som bor i närheten resulterade i fler besök.

Om föremålen kunde berätta är en ljudvandring som har tagits fram till museets basutställningar. Fem föremål berättar sin egen historia. Ljudvandringen finns på svenska, finska, engelska och arabiska. Vandringen lanserades under våren 2021 och är tillgänglig för våra besökare att ladda ner.

Markering för ljudvandringen i utställningarna.
Foto Västmanlands läns museum.

Kulturmiljövården

KMV arbetar aktivt för att bredda perspektiv och lyfta fram nya berättelser genom framtagande och förmedling av kunskapsunderlag, som länets kommuners nya kulturmiljöprogram. Utöver detta utgör gruppen remissinstans för länets kommuner som stöd och hjälp i samhällsplaneringen och är en aktiv aktör i bevarandet av kulturarvet i länet på olika sätt.

KMV-gruppen har under 2022 tagit emot:

- 51 remisser angående bygglov och yttrat sig om 26
- 25 gällande detaljplaner och yttrat sig om 9
- en övrig remiss och yttrat sig om den

Gruppen utgör även en rådgivande funktion för privatpersoner, organisationer med flera gällande byggnadsvård och samhällsplanering via telefonsamtal, mail och platsbesök. Under 2022 har KMV-gruppen genomfört ca 28 rådgivningar.

Dessutom genomför KMV uppdrag i form av kulturhistoriska utredningar, antikvariska förundersökningar och dokumentationer samt bistår som antikvarisk medverkan med mera. KMV har under 2022 genomfört två sådana uppdrag. Det ena var som antikvarisk medverkan för takrenoveringen av Virsbo kapell i Surahammar och det andra som sakkunnig avseende kulturvården för fasadrenovering av Schackhuset, Nanna 4, i Västerås. Förutom detta har gruppen projektlett det treåriga arvsfondprojektet *Mitt slott Ditt slott* som är ett samarbetsprojekt mellan länsmuseum och länets kommuner kring ungas deltagande och engagemang i kulturarvsarbetet.

Föremålssamlingarna förfrågningar/ besök

Föremålsantikvarierna har besvarat och hanterat 119 externa ärenden av varierande art från både allmänhet, museum och forskare via mail, telefonkontakt och besök. Frågorna innefattar

Takrenovering av Virsbo kapell, Surahammars kommun, sommaren 2022. Foto Västmanlands läns museum.

gåvoerbjudanden, rådgivning eller identifiering och fotografering av föremål. Tidsåtgången för hantering av ärendena har varit 170 timmar.

Beslut har fattats att inga allmänna visningar ska genomföras under 2022 och 2023 för att kunna prioritera organiseringen av befintliga magasin samt se över expansionsmöjligheter, då magasinerna idag är överfulla och inte kan beskådas på ett föremålssäkert sätt. De besök som togs emot var kopplade till specifika frågor och/eller föremål samt av forskare.

Ett antal mindre visningar av magasinerna skedde för nyanställda, studenter i *Projekt WOOF* samt vid ett besök av regionens ekonomichefsgrupp.

Externa besök vid magasinet gjordes med anledning av:

- Utredning av deponerade kyrkliga inventarier.
- Representant från Länsstyrelsen och stiftsantikvarie var på besök vid ett tillfälle, samt representanter från församlingar vid tre andra tillfällen.
- Fotografering av tornlurar utförd av domkyrkan.
- 3D-skanning av stolar till examensprojekt av student från Beckmans designhögskola.
- Runstensinventering av Stenkonservering Väst.
- Rekognoscering av föremål från Rudbeckianska gymnasiet med anledning av kommande jubileumsår.
- Närstudie av vävprover utförd av student vid Sätergläntan.

Utveckla en strategi och en handlingsplan för hållbar och effektiv digitalisering av verksamheten vid Västmanlands läns museum

Handlingsplan för hållbar och effektiv digitalisering

Att kulturarvet är digitalt är viktigt ur flera aspekter – dels handlar det om att bevara informationen för framtiden, men inte minst handlar det om att göra kulturarvet tillgängligt för oss här och nu. I dag har de flesta i Sverige tillgång till internet och många använder internet dagligen. Totalt över 6,5 miljoner svenskar, i åldern 16 till 85, använder mobilen för att ansluta till internet. Sveriges digitala mognad är hög i internationell jämförelse. Dock är det en stor grupp som står utanför.

Det gör att det är viktigt för museet att variera metoder för att vara tillgängligt för alla. Genom att böcker, foton, film, arkivmaterial finns i digitala versioner uppstår många möjligheter: fler kan ta del av källmaterialet: allmänhet, forskare och näringslivet. Och genom att ta del av all information möjliggörs ny kunskap och en bättre förståelse för vår dåtid, men även nutid.

Handlingsplanen för digitalisering har bestått av två spår. Det ena handlar om effektiv och hållbar digitalisering av våra arkivmaterial och föremål som är ett första steg för att göra materialet tillgängligt för andra. Som led i detta har museet implementerat en mappstruktur för arkivet och arbetet med Kulturarvs-IT har integrerats tydligare i arkivets verksamhet.

Det andra spåret har bland annat präglats av pandemins effekter utifrån frågan: Hur ska vi vara tillgängliga när museet är stängt och många besökare i hög grad använder mobiltelefonen för olika upplevelser och kunskapsinhämtning? Här har vi utvecklat ett arbetssätt där medarbetarna anpassar berättelser för de olika mediaformerna.

Vi följer upp arbetet utifrån tillgänglig statistik, analyserar och tolkar det vi ser utifrån data och vår förståelse och utvärderar det vi gör utifrån det.

Digitala och sociala medier

Västmanlands läns museum har fortsatt arbetet med att utveckla närvaron i digitala och sociala medier. Medarbetare från alla verksamheter har varit delaktiga i museets externa kommunikation i form av bilder, texter och idéer. Utöver detta har även studenter som ingick i *Projekt WOOF* bidragit med material till sociala medier under sin tioveckors yrkespraktik hösten 2022. De digitala besöken i form av följare på museets sociala medier har ökat stadigt.

Facebook Vi ökade antalet följare med 197 stycken under året och landade på siffran 3 082. Vi lade ut 609 st inlägg. Räckvidden har ökat med 63,3 procent jämfört med året innan.

Instagram Vi ökade antalet följare med 217 stycken under året och landade på siffran 2 189 följare. Vi lade ut 559 st inlägg, stories och reels. Räckvidden har ökat med 96,9 procent jämfört med året innan.

YouTube Vi har laddat upp fyra filmer under året och fått totalt 6 288 visningar och 54 900 exponeringar. Vi har ökat antal prenumeranter från 59 till 93.

App Museets ljudvandringssapp har laddats ner 323 gånger under året.

Nyhetsbrev Museets digitala nyhetsbrev skickades till 124 kontakter vid 15 tillfällen.

Blogg Bloggen har fått 205 unika sidvisningar under året.

Hemsidor Museet hade 40 025 unika besökare och 75 001 sidvisningar på hemsidan under året.

Den gemensamma hemsidan för museihuset Karlsgatan 2 hade 13 315 unika besökare och 34 322 sidvisningar under året.

3D-fotograferade basutställningar Museets fem basutställningar 3D-fotograferades i slutet av 2020, för digital användning på t

ex museets hemsida. Efter att flera platser i basutställningarna ändrats, liksom vissa texter, gjordes en delvis förnyad 3D-fotografering under 2022. 3D-bilderna har också använts som ett redskap i undervisningen och samarbetet med MDU om tillägg i basutställningarna.

Publika digitala visningar

Museet har under året haft en digital föreläsning. UR Play-föreläsningarna som spelades in under 2021 med flera ur personalen, lanserades under 2022 och kan ses fram till sommaren 2023.

Press och media

Vi har skickat elva pressmeddelanden om utställningar, projekt och andra nyheter till regional och nationell media.

Museets personal samt utställare har medverkat i inslag i både radio och tv. Exempelvis medverkade en medarbetare från KVM i lokal TV i ett reportage om modernismen i Arboga inför att en cykelguidning skulle arrangeras.

KMV och kulturarvswebben genomförde ett samarbete med redaktionen på bostadsbolaget Mimers tidning Hemma Hos i en artikelserie om fyra stadsdelar i Västerås. KVM bistod med kunskapsunderlag om stadsdelen och korrekturläste artiklarna.

Medarbetare från museet har deltagit i radiointervjuer ett flertal gånger under året.

Inför varje utställningsvernissage har utställningsverksamheten bjudit in till pressträffar med såväl tidningar, TV och radio.

K-samsök

Länsmuseet är anslutna till K-Samsök. Detta innebär att de av våra foto- och föremålsposter som är publicerade på Digitalt Museum även blir sökbara och tillgängliga via t.ex. söktjänsterna Kringla och Europeana.

Nytt bokningssystem

Under 2020 började länsmuseet använda bokningssystemet BokaMera för skolverksamhet. Genom digitaliseringen av visningsbokningar har

arbetet effektiviserats för museets pedagoger samt underlättat planeringen under året. Under året har bokningssidan kompletterats med nya visningar på tillfälliga utställningar om demokrati. Skolor har använt bokningssystemet för bokningar vid 109 tillfällen under 2022.

Kulturmiljövården

KMV arbetar fortsatt med att förbättra inventeringsverktyget och deltar i regelbundna möten tillsammans med förvaltningsledare inom IT och våra anlitade konsulter.

Utöver detta arbetar KVM med att utveckla den digitala dokumenthanteringen. Under 2022 har det nya diariesystemet Platina införts som KVM har introducerats i att arbeta med. Det nya diariesystemet innebär att KVM har påbörjat ett förändringsarbete för sina rutiner inom remisshantering, diarieföring och arkivering. Arkivarien har varit delaktig i och stöttat Kulturmiljövårdens arbete med vidareutveckling och användande av det nya inventeringsverktyget, framförallt vad gäller hantering, lagring och arbetsflöde för de digitala inventeringsbilderna. Metadata har lagts in i de digitala bilderna från två olika byggnadsinventeringar utförda av Kulturmiljövården åren 2017 och 2022. Totalt 4 922 bildfiler försågs under detta arbete med metadata innehållande vissa grundläggande uppgifter som tex Creative Commons licens och fotografens namn. Bildfiler har även arkiverats på en av museets arkivserverar. Dessutom gjordes två kopior av alla bildfiler som sedan lades in på en server så att de kan läsas av och presenteras i inventeringsverktyget.

Ett arbete rörande maskering av nummerplåtar på bilder i inventeringsverktyget utfördes av medarbetare i Besöksservice och i arkivet. Det arbetet har koordinerats av arkivarien.

En medarbetare i arkivet har även stöttat KVM genom att korrekturläsa framtagna kulturmiljöprogram, och även ta fram högupplösta versioner av bilderna till dessa inför tryck.

Digitalisering av samlingar i arkiven

Kulturarvs-IT har under året haft sex anställda, varav en arbetsledare. Arbetet med att vårda, skanna och registrera arkivbilder pågår löpande inom arbetsområdet Kulturarvs-IT. Arbetet under 2022 har haft fokus på publicering av bilder på Digitalt Museum och bidra med material till sociala medier. Det har inneburit vård och skanning av negativ, registrering av metadata, arbete med uppläggning av nya poster och rättning av befintliga poster i samlingsförvaltningssystemet Primus.

Digitalisering av fotografier. Foto Västmanlands läns museum.

Arbetsåret har även varit inriktat på att kartlägga och utveckla arbetsprocesser och rutiner för skanning, registrering, kvalitetssäkring och publicering. Under året har arbetet med en tidigare mottagen gåva på ca 17 000 bilder fortsatt, vilket innebär uppackning, sortering, rengöring, kuvertering, skanning och påförande av metadata. Arkivassistenterna har även skannat negativ till föremålsverksamheten för att skapa varierande arbetsuppgifter.

Personalen på Kulturarvs-IT har under året sorterat och vårdat ca 10 500 och skannat ca 1 500 negativ ur Länsmuseets bildarkiv samt skannat 55 interna och externa bildbeställningar. Justeringar i Photoshop har gjorts på ca 1 600 bildfiler. Metadata- och licensinformation lagt in på ca 4 000 bilder. Bilder har löpande levererats till sociala medier.

Kulturarvs-IT har kontrollerat och genomfört ändringsregistrering på poster i Primus inför publicering. Arbetsledaren har genomfört nyregistreringar av databasposter. Under 2022 har ca 1 800 bilder publicerats på Digitalt Museum, som är en söktjänst med samlingar från svenska och norska museer.

Arbetsledaren har under året löpande tagit fram besöksstatistik för antal besök på Digitalt Museum. Antalet unika sidvisningar på Digitalt Museum var ca 90 350 för foto, antalet användare var ca 31 700. Tillsammans med övriga objekttyper hade museets sidor på Digitalt Museum besökare från Sverige, Norge, USA, Finland och Tyskland.

Gruppporträtt från 1738. Beställare Maja Lundberg i Mölnortorp. Foto Gustaf Åhman

Kartläggning och test av processer, framtagande av rutiner och instruktioner

Arbetsledaren för Kulturarvs-IT har med utgångspunkt från Primus lett arbetet med ett justerat arbetssätt och utvecklingen av nya arbetsprocesser. Skanningsrutiner och manualer har dokumenterats skriftligt. Därefter har arbetsledaren genomfört utbildning med genomgång av de nya rutinerna. Personalen har deltagit i arbetet med processerna samt i diskussioner kring hur manualer och instruktionsmaterial kan skrivas på ett ändamålsenligt och anpassat sätt.

Arbetet med samlingsförvaltningsplanen utifrån SPECTRUMS 21 standarder har pausats då samarbetsgruppen för arbetet legat nere under året.

Digitalisering - Föremålssamlingar

Under 2022 har en extra satsning lagts på heltäckande nyregistrering av äldre förvärv i föremålssamlingarna. Detta har varit en huvuduppgift för en extraanställd personal under fyra månader. 71 heltäckande nyregistrerade föremålsposter har genom detta arbete utförts. Inom arkeologin har 175 nya osteologiposter skapats. I samlingsförvaltningssystemet Primus har även stora mängder poster rättats och uppdaterats med information. Även ändringsregistrering har gjorts på poster innan publicering på Digitalt Museum.

Uppgifter om arkeologiska utgrävningar där museet har anhallit om fyndfördelning har lagts in i en intern förteckning över arkeologiska utgrävningar i Västmanland. Denna ligger till grund för att publiceras i det arkeologiska undersökningsregistret och även KulturNav som kan relatera fynden och undersökningarna publikt.

Primus Arkeologi är fortfarande under utveckling och har därmed inte kunnat användas för att

importera fyndlistor. En konvertering från Excel till Primus med 162 poster innehållande osteologiskt material från Kolbäck utfördes i samband med *Projekt WOOF* av KulturIT. Dessa publicerades i sin helhet på Digitalt Museum, tillsammans med det arkeologiska fyndmaterialet från samma lokal och som inventerades under 2022.

Digitalisering - Visual Arkiv

Arkivförteckningsprogrammet Visual Arkiv har använts för registrering av arkivhandlingar, främst uppgifter om innehållet i det Topografiska arkivet, både äldre och nytt arkivmaterial. Ett hundratal diarieförda ärenden och rapporter av olika sorter har registrerats i Visual arkiv. Delar av det Topografiska arkivet har ordnats och förtecknats i Visual Arkiv i samband med registrering av bilder i E-serien, och vårdinsatser som till exempel byte av trasiga aktomslag.

Fortsätta att utveckla kulturmiljövårdsarbetet i länets kommuner i samverkansprojekt med länsstyrelsen och respektive kommun

Nya kulturmiljöprogram i Västerås, Skinnskatteberg, Sala, Hallstahammar och Norberg kommuner

KMV-gruppen har under 2022 arbetat med att ta fram nya kulturmiljöprogram i Västerås, Skinnskatteberg, Sala, Hallstahammar och Norbergs kommuner.

Museets roll är både att vara projektledare och utförare. Arbetet omfattar bland annat att delta i projektmöten och planering, leda projektmedarbetare, inventera och värdera bebyggelse, arkivsök samt rapportskrivning.

I år avslutades projekten i Hallstahammar, Skinnskatteberg och Sala kommun. Ett nytt tvåårigt projekt påbörjades för att ta fram kulturmiljöunderlag för Västerås serviceorter. Projektets första etapp genomfördes då kulturmiljöunderlag för Tillberga och Barkarö togs fram.

I projekt med länsstyrelsen för att samla in och förmedla ut kunskap om modernismens kulturarv i länet

KMV-gruppen fortsätter sprida kunskap från projektet *Modernismen i Västmanland* tillsammans med länsstyrelsen som arbetade för att samla in och förmedla ut kunskap om modernismens kulturarv i länet.

Projektet fortsätter förmedlas digitalt via den projektfinansierade hemsidan www.modernismenivastmanland.se, stadsvandringar och under sommaren via ferieungdomar.

1. Byggnadsinventering för Sala kommuns kulturmiljöunderlag. Foto Västmanlands läns museum.

2. Ferieungdomar spelar in en podcast om modernismen och bostadsstandardiseringen under tidigt 1900-tal. Foto Västmanlands läns museum.

Ta fram en gemensam kulturarvsstrategi tillsammans med länsstyrelsen och länets regionala kulturarvsaktörer

Länsmuseet har under de senaste åren medverkat i arbetet med att ta fram en gemensam kulturarvsstrategi tillsammans med länsstyrelsen och länets regionala kulturarvsaktörer. Under 2022 har länsmuseet arbetat med att implementera kulturarvsstrategin i verksamheten.

Utveckla kulturarvvästmanland.se

Kulturarvsportalen för Västmanland, genom ett ökat nätverksarbete mellan regionen, kommunerna, hembygdsrörelsen och andra aktörer

Under 2022 har arbetet fortsatt med att publicera material (berättelser och bilder) på webben. Materialet kommer från flera olika källor, bland annat har fler privatpersoner som vill ha sitt material publicerat tagit kontakt. *KulturarvVästmanland* har fått in ett flertal berättelser från barn och unga i projektet *KulturARvsberättarna - barn och unga utforskar*.

Besökarskaran ökar hela tiden och *KulturarvVästmanland* börjar nu se ett tydligt och jämnt flöde av många besökare, alla veckans dagar och tider på dygnet. Webbsidan fortsätter att utvecklas och finjusteras för att möta besökarens behov och för att skapa en bra upplevelse i mötet med allt material: berättelser, bilder och kartfunktionen.

Under 2022 har ett flertal byggnadsinventeringar publicerats på webben. En ny sida har utvecklats som visar upp böcker som finns att läsa om Västmanland. Det har även påbörjats ett arbete med en sida för skolor.

Ett nyhetsbrev - På tapeten! har förberetts, där vi exempelvis samlar de senaste artiklarna. Första utskicket kommer att göras i februari 2023.

Nätverket med en representant per kommun kvarstår. I slutet av 2022 beslutades det tillsammans med samtliga kommuner i länet att fortsätta projektet Kulturarv Västmanland under en ny fyraårsperiod.

Administration och Service

Kulturservice är en egen enhet med en egen enhetschef och ingår sedan 2017 inte i enheten läns museet rent organisatoriskt. Kulturservice tar hand om olika administrativa uppgifter för läns museet. Här ingår även museiteknik, vaktmästeri, kommunikation, besöksservice i verksamhetsområdet samt fastighets-, teknik- och säkerhetsansvar.

Administration

Området administration omfattar förutom allmän administration även ekonomifrågor och vissa personalfrågor, diariieföring samt kontorsservice med resurser från Region Västmanlands centrala HR och ekonomistöd.

Ekonomiarbetet omfattar löpande budgetering, uppföljning, redovisning, utredningar mm mot regionen och andra bidragsgivare/uppdragsgivare. Genom samverkansmodellen sker redovisningen till Statens Kulturråd och till Myndigheten för kulturanalys. Arbetet omfattar framförallt den kvantitativa redovisningen.

Ekonomrollen innebär också stöd i ekonomifrågor till övriga funktioner inom Kulturverksamheten. Arbetet har under året fortsatt med hantering och redovisning av den med Västerås konstmuseum gemensamma ekonomin för museihuset Karlsgatan 2.

Fastighetsskötsel och museiteknik

I arbetsområdet ingår arbetsuppgifter relaterade till fastigheter, säkerhet och teknik. I uppdraget ingår också att utveckla rutiner samt uppdatera dokument för hela Kulturverksamheten kring fastigheter, lokaler, brandskydd och säkerhet. Detta gäller Karlsgatan 2 i Västerås och WestmannaArvet i Hallstahammar. Verksamheten har deltagit i interna och externa möten angående driften av Karlsgatan 2, samt

i möten kring läns museets interna och externa programaktiviteter och utställningar.

På WestmannaArvet svarar verksamheten för att följa upp synergianmälningar för fastigheten samt löpande kontakter med hyresvärderna och dess entreprenörer angående drift och underhåll. Vissa uppgifter som har blivit utförda har varit kopplade till föremålssamlingarna som till exempel anpassningar gjorda för samlingarnas vård och förvaring. På Karlsgatan 2 svarar verksamheten för löpande kontakter med hyresvärderna, för felanmälan av brister, för drift och underhåll av fastigheten. Ett förberedande arbete har fortsatt för kommande kameraövervakning av lokalerna. Kontakt upprätthålls med fastighetsförvaltare vid Fastighetskontoret Västerås stad och vid Fastighet Region Västmanland. Säkerhetsarbetet sker i ett nära samarbete med berörda funktioner Region Västmanland och Västerås stad.

Museiteknikersamverkan finns mellan museerna på Karlsgatan 2. Planeringsmöten genomförs och arbetsbyten sker vid byggande av utställningar på respektive museum. Fastighets-, teknik- och säkerhetsansvarig delegerar till teknikerna fastighetsrelaterade och museigemensamma åtaganden. På mötena med teknikerna deltar också en representant från Besöksservice.

I utställningsverksamheten har personalen deltagit i byggande av basutställningar samt i uppsättning och nertagning av tillfälliga utställningar på Karlsgatan 2. Utställningarna kräver fortlöpande underhåll med översyn av teknik och belysning.

Kommunikation

Verksamheten inom Kommunikation har under året fortsatt sitt arbete med att kommunicera och marknadsföra läns museets verksamheter, både internt och externt. Detta har skett genom en kombination av traditionella och nya kommunikationskanaler. Verksamheten

har även funnits tillhands som en rådgivande instans - både internt och externt - kring olika informationsfrågor.

Annonsering, trycksaksproduktion och skyltning
Museet har annonserat under året i Ekomuseum Magasin, Aftonbladet, Expressen, Elite Västerås, Inrikes, Magasin 24, Ny i stan, Populär arkeologi, Resmål, Visit Västmanland och Västerås tidning. Vi har även annonserat i sociala medier. Även digitala skyltar i centrala Västerås har använts som annonsplats.

Museet har synts på digitala skärmar på Mälardalens Universitet (MDU) under året och annonserat i appen WeStudent som riktar sig till studenter på MDU, Gymnasium, Yrkeshögskola och Komvux.

Trycksaksproduktionen i år bestod av vepor och några affischer för aktuella utställningar/program. Den grafiska produktionen skedde inom museet och allt trycktes även på Karlsgatan 2.

Tillsammans med Västerås konstmuseum har ett enklare programblad tagits fram och tryckts inhouse varje månad.

På gatupratare i museihusets entrétorg har museet skyltat med aktuell information om utställningar och program. Tillfälliga markeringar på utställningsgolv har använts för att leda besökare rätt. På dörren in till utställningslokalerna finns en karta med aktuell utställningsinformation som bytts ut två gånger per år. På bildskärmar vid museihusets information visas information om aktuella och kommande utställningar.

Sociala medier
Kommunikatören har haft övergripande ansvar över publicering på Instagram och YouTube.

Hemsida
En ny tillgänglighetsanpassad hemsida för museet lanserades innan sommaren.

När då var nu - nya tidens ordning och reda. Foto Lasse Fredriksson.

Personal och ekonomi 2022

Årsarbetskrafter 2022	
Årsarbetskrafter Kvinnor	22,35
Årsarbetskrafter Män	10,4
Årsarbetskrafter Totalt	32,75

Enheterna Västmanlands läns museum samt Kulturservice 90%	Intäkter 2022 kr
Bidrag/anslag	
Kommunala bidrag	250 827
Regionala bidrag	23 829 808
Statliga bidrag enligt kultursamverkansmodellen	4 976 000
Statliga bidrag (exklusive kultursamverkansbidrag och Arbetsförmedlingen)	528 781
Bidrag från Arbetsförmedlingen	1 663 708
Bidrag från EU	0
Övriga bidrag	1 180 565
(icke offentliga bidrag t.ex. forskningsbidrag)	

Verksamhetsintäkter	
Intäkter från biljetter, entréavgifter, programverksamhet och visningar	0
Intäkter från sålda/fakturerade scenkonstföreställningar/konserter	0
Intäkter från försäljning (butik, café, restaurang, bildförsäljning m.fl.)	296 072
Intäkter från uppdragsverksamhet (ex ersättning för byggnadsinventeringar m.fl.)	562 071
Övriga intäkter (t.ex. medlemsintäkter, uthyrda lokaler m.fl.)	2 457 791

Totala intäkter	35 745 633
------------------------	-------------------

Kostnader 2022 kr	
Löpande kostnader	
Personalkostnader (inklusive sociala avgifter och övriga personalrelaterade kostnader)	17 745 547
Lokalkostnader (inklusive driftskostnader)	9 409 445
Andra verksamhetskostnader	7 417 730
Kapitalkostnader	
Avskrivningar fastigheter	0
Finansiella kostnader (räntekostnader samt eventuella reaförluster på finansiella instrument)	66 026
Övriga avskrivningar	2 065 327

Totala kostnader	36 704 075
-------------------------	-------------------

Resultat	-958 442
-----------------	-----------------

Omslagsbilder
När då var nu - forntidens folk och fä. Foto Lasse Fredriksson
När då var nu - Modärna tider. Foto Lasse Fredriksson

Verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2022

